

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVIII

БРОЈ 367

27. ФЕБРУАР 1990.

ЦИЈЕНА 3 ДИНАРА

ДР РАДОЈЕ КОНТИЋ О ПРИПРЕМИ СЕЗОНЕ

БОЉЕ КОРИСТИТИ КАПАЦИТЕТЕ

У ПРИПРЕМИ овогога дишње туристичке сезоне Извршно вијеће Скупштине СР Црне Горе организовало је 16. фебруара у Будви савјетовање с представницима туристичко-угоститељске привреде и других привредних областима комплемтантарних туризму и представницима друштвено-политичких заједница Републике.

● На почетку савјетовања учесницима овог скупа говорио једр Радоје Контић, предсједник РИВ-а, нагласивши да нове мјере СИВ-а нијесу у функцији развоја туризма (реструктивна монетарна политика, пореска политика, ограничење раста личних доходака), и да се рачуна

јући на бројне комуналне проблеме капацитети морају боље користити, јер се од туристичке привреде очекују већи резултати и значајан утицај на развој Републике. Ослонац мора бити, прије свега, на сопственим могућностима, ефикаснијем бржем прилагођавању новим условима привређивања и бољем раду.

● У раду савјетовања учествовали су (између осталих) и Драган Барјактаровић, помоћник савезног секретара за економске односе са иностранством, Војин Љукановић, републички секретар за привреду, Богдан Ђосовић, републички секретар за развој, и Лазар Сеферовић, предсједник Туристичког савеза Црне Горе.

Учесници савјетовања су такође нагласили неповољне ефekte мјера СИВ-а на туризам, посебно недостатак средстава за припрему сезоне.

В. М. С.

ОДБОР ЗА РАЗВОЈНА ПИТАЊА

РАСПРОДАЈА – НИКАКО

МОГУЋНОСТИ и ефекти страних улагања у туризму били су на дневном реду прве сједнице Одбора за развојна питања општине, одржаној 15. фебруара.

На основу материјала о развојним могућностима и ефектима страних улагања у општини које је припремило Одјељење за привреду и финансије, уводних излагања мр Милутина Лалића, Ђорђија Прибиловића, предсједника СО и Мирослава Ивановића, предсједника ОК СК, почела је расправа у којој је указано на недостатке и могућности развоја туризма на нашем подручју, великим интересовању али много мањем конкретном ангажовању страних партнера. У расправи су учествовали др Марјан Раџан, директор предузећа „Истра Јадран“ из Пуле, др Радомир Ђуровић, професор Правног факултета у Београду у пензији, Љубо Рајеновић, директор „Будванске ривијере“, Миљан Миљанић, савезни капитен фудбалске репрезентације Југославије, Жарко Миковић, директор Сектора за финансије „Будванске ривијере“, др Владимира Павићевић, амбасадор у ССИП из Београда, као и други учесници сједнице који нијесу чланови Одбора.

Након вишечасовне расправе оцијењено је да у контактима са страним партнерима треба бити добро припремљен и обазрив, да не треба „трчати“ него рационално и селективно оцијенити и наше развојне потребе и могућности и захтјеве страног партнера, јер нам превасходни циљ мора да буде развој овог подручја, док је страним партнерима главни мотив њихов профит. У томе мора да постоји добра координација између „Монтенегротуриста“, Општине и Републике. Треба формирати стручну групу од правника, економиста урбаниста и других стручњака за страна улагања која ће сарађивати са таквим тијелима формираним на републичком и савезному нивоу. Да би се страници још више упознали и заинтересовали за улагање на овом подручју, предложено је да се нови план развоја Општине преведе на стране језике и тако буде доступнији стрancima.

За предсједника Одбора за развојна питања Општине изабран је др Владимир Павићевић, амбасадор у ССИП-у из Београда.

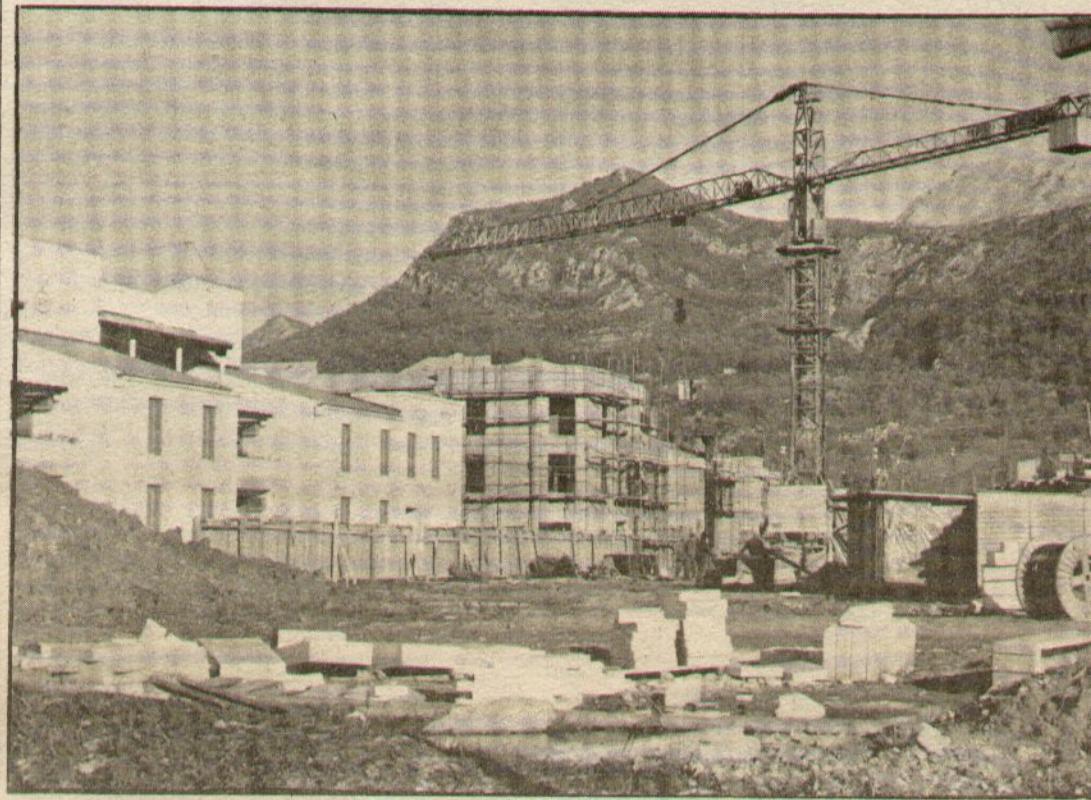
В. М. С.

НА СЛОВЕНСКОЈ ПЛАЖИ

АПАРТМАНИ ПОД КРОВОМ

У ТУРИСТИЧКОМ насељу „Словенска плажа“ радови на изградњи апартманског блока напредују по плану и нова сезона дочекаће се с новим капацитетима. Прије мјесец дана завршена

је изградња, сада су у току завршни радови, а почетком сезоне у хотел „Александар II“, који је саграђен сарадњом „Будванске ривијере“ и швајцарске фирме „Милер Холдинг“, ући ће први гости.

СА ИНОСТРАНОГ ТРЖИШТА

ДОБРО ИНТЕРЕСОВАЊЕ

ПРОДАЈА капацитета на иностраном туристичком тржишту, према информацијама које смо добили од Ђура Радановића директора продаје предузећа „Будванска ривијера“, била је за 9% него прошле године у исто вријеме. Најбољи резултати остварују се на енглеском тржишту преко агенције „Лутотурс“ где је продаја била за цијелих 11 процената. На овом тржишту најтраженији су хотели „Авала“ који је продат за 154 дана, „Монтенегро“ у Бечићима су 146 и „AC“ у Перазићима долу за 147 дана.

На њемачком тржишту резултати продаје су нешто лошији него лани, а нај-

веће интересовање влада за хотеле „Авала“, Словенска плажа и „AC“.

Посебно добри резултати остварују се на тржишту Холандије и боли су за 5 одсто него прошле године у истом периоду, а ових дана затражено је и повећање договорених капацитета.

Први гости очекују се већ 29. и 30. марта из СР Њемачке, а 6. априла из Енглеске.

Према процјенама из одјељења продаје „Будванске ривијере“, очекује се да ће у априлу бити остварено од 35 до 40 хиљада ноћења – што је за 30 одсто више него лани.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

У ОВОМ БРОЈУ:

- Шта се догађа у „Монтенегротуристу“ и „Будванској ривијери“?
- Како је продата аутобуска станица?
- Шта би с „Годином квалитета“?
- Где је истина о Старом граду?
- Хоће ли Весна Парун постати Будванка?

**Сљедећи број „Приморских новина“
излази 20. марта 1990. године**

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

УСВОЈЕН ПРОГРАМ ПРИПРЕМА СЕЗОНЕ

ДЕЛЕГАТИ Скупштине општине на заједничкој сједници свих вијећа одржаној 31. јануара и 8. фебруара (сједница је првог дана прекинута јер се на попису „изгубио“ кворум) усвојили су Анализу туристичке сезоне 1989. године и програм мјера за припрему туристичке сезоне 1990. године. На основу овог програма субјекти туристичке понуде у нашој општини направише своје програме припреме сезоне.

Именован је Координациони одбор за припрему и праћење туристичке сезоне 1990. године у саставу: Слободан Франковић, предсједник, Гојко Митровић, замјеник, Милан Вучковић, Крсто Марковић, Љубо Баук, Будислав Марковић, Никола Кентера, Живадин Петровић, Душан Вукадиновић, Драган Секулић, Драго Бубаља, Љубо Рађеновић, Крсто Борета, Јово Милутиновић, Војо Поповић, Љубо Орлић, Велибор Золак, Војо М. Грегорић, Илија Бечић и представник СУП-а Будва.

БУДВА У „ИГРАМ БЕЗ ГРАНИЦА“

Општина Будва је преузела обавезу учествовања екипе Будве у ТВ серији „Игре без граница“. Ради обезбеђивања средстава сачиниће се самоуправни споразум о финансирању. О реализацији ове одлуке ствараће се Организациони одбор у коме су представници СО и радних организација које требају да се посебно ангажују на спровођењу ове акције од изузетног пропагандног значаја за Будву: Ђорђе Прибило-вић, предсједник, Богољуб Рађеновић, секретар, Бранко Дики Каженегра, Павле Ив-

ановић, Љубо Рађеновић, Јанко Ражнатовић, Боривоје Колиновић, Чедомир Шпадијер и Владимир Каженегра.

ОСУЂЕН НАПАД НА ИНСПЕКТОРА

Начелник одјељења за инспекцијске послове информисао је делегате СО о све чешћим случајевима бесправне градње у Старом граду, као и нападима на инспекторе на дужности. Непосредни повод за ово био је напад Милана Савићевића на помоћника начелника Одјељења за инспекцијске послове 29. јануара за вријеме принудног извршења решења о рушењу у Старом граду. Одјељење је због тога поднијело кривичну пријаву, а делегати су осудили овакав поступак и закључили да се треба боље организовати и заштитити инспекторе у вршењу дужности, стварајући услове да се штити закон и онемогуће разни моћници.

ОСТАВКА ДИРЕКТОРА УПРАВЕ ПРИХОДА

Скупштина је усвојила оставку Рајке Ђуровић на дужност директора Општинске управе друштвених прихода, коју је поднијела из личних разлога. Образлаžkuju svoju oставku ona je naglasila da je ne podnosi zbor stava i odnosa u Upravi prihoda nego zbor atmosferu u kojoj ne želi da radi. U raspravi je указано na brojne probleme u ovoj službi, ali i ne pozitivne promjene u poslednjih nekoliko mjeseci. (Nije suvišno pomenuti da je od 1982. godine u Opštinskoj upravi dруштvениh prihoda promišljenje šest direktora, od čega samo dva zbor isteka mandata.)

МЈЕРЕ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ У 1990. ГОДИНИ

Усвојена је Анализа остварења краткорочног програма мјера економске политике за 1989. годину и пословања ОУР привреде и непривреде у периоду јануар-септембар 1990. године и Кракторочни програма мјера економске политике за 1990. годину. Тежишни задаци друштвено-економског развоја општине у 1990. години биће ефикасније коришћење постојећих туристичких капацитета, превазилажење проблема комплементарних дјелатности, посебно комуналне, развој мале привреде и приватног предузећа, и изградња јединствених основа система финансирања друштвених дјелатности.

РАСПРАВА О ПЛАНУ ПРЕДЖНО-КАМЕНОВО

На заједничкој сједници делегати су усвојили нацрт измјена и допуна Детаљног урбанистичког плана Пржно-Каменово и закључили да се стави на јавну расправу. Насрт плана су израдили Завод за изградњу Будва и „Биро 54“ из Зрењанина, а стручну оцењу – рецензију извршио Завод за урбанизам и пројектовање из Херцег-Новог.

.ВОДОВОД“ – ПОСЕБНО ПРЕ ДУЗЕЋЕ

Након спроведене јавне расправе о смјерницама и нацрту одлуке о организовању Комунално-стамбеног јавног предузећа, Скупштина општине је одлучила да се формирају два јавна предузећа: „Водовод и канализација“ и Комунално-стамбено јавно предузеће „Будва“ која ће обједињавати дјелатности досадашњих ОУР Комуналне службе, Зеленило и Одржавање станова.

ОДГОВОРИ НА ДЕЛЕГАТСКА ПИТАЊА**ПОГРЕБНЕ УСЛУГЕ НИЧИЈА БРИГА**

Бећ четири мјесеца у нашој општини не пружају се никакве погребне услуге. На територији општине не постоји ни капела, ни други пратећи објекти, нити организована служба која би вршила погребне услуге, а од 5. новембра прошле године прекинуто је пружање услуга погребним возилом ОУР „Комуналне службе“ – стоји у одговору на делегатско питање Станка Грегорића које је дала ОУР „Комуналне службе“ уочи сједнице Скупштине општине.

Са услугама погребног возила и дотад је било проблема јер је оно било дотрајало, „Комуналне службе“ немају радника расположењеног за обављање погребних услуга, а возачи су често одбијали да возе то возило. То из разлога што су често силом приморавани од радника ОУР Будва да сами утоварају лешеве унесрећених, стоји у одговору „Комуналних служби“ уз напомену да су о прекиду пружања услуга погребним возилом обавијестили ОУР Будва, Извршни одбор ЦО, Инспекцију СО, Општински суд Котор, Дом здравља Будва и СИЗ за комунално-стамбену дјелатност.

НАДВОЖЊАК У НАСЕЉУ ИВАНОВИЋИ

Дугогодишњи проблем становника и гостију насеља Ивановић у Бечићима око преласка магистрале, изгледа да ће се решити ове године.

У одговору на делегатско питање СИЗ за комунално-стамбену дјелатност стоји да ће се Програмом рада СИЗ-а за 1990. годину планирati изградња овог надвожњака и да сматрају да неће бити сметњи за његову изградњу.

БЕЗ САГЛАСНОСТИ

За сједницу Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница било је предложено доношење одлуке о престанку важења Одлуке о оснивању РО у оснивању „Стари град“ и доношење Одлуке о повјеравању радова на обнови и ревитализацији Старог града Будве и осталог непокретног споменичког фонда на подручју општине Будва, којом је за носиоца ових послова био одређен Завод за изградњу Будва. Завод је требао да преузме сва права, обавезе и средства РО „Стари град“.

С таквим предлогом није се сложио Завод за изградњу предлажући, између осталог, да права и обавеза РО у оснивању „Стари град“ преузме Општина Будва.

Пошто није постигнута сагласност, Комисија за прописе СО је предложила, а то је прихватио и Извршни одбор СО, да се ове дјели тачке скину с дневног реда Скупштине општине.

ПРОМЈЕНЕ

Тек пола године након (недовршеног) конституисања покренут је поступак промјене структуре Извршног одбора Скупштине општине. Предлогом одлуке о измјенама и допунама, који је Скупштина прихватила и дала на јавну расправу, предвиђено је да Извршни одбор има (као и сада) девет чланова, с тим што би у њему било седам професионалаца, а два члана из реда грађана (тренутно су пет члanova из реда грађана). По новом предлогу Извршни одбор би сачињавали предсједник, потпредсједник, секретар Секретаријата за привреду, финансије, општу управу и друштвene дјелатности, начелници одјељења за урбанизам, комунално-стамбене послове и катастар, за народну одбрану, за инспекцијске послове и директор Општинске управе прихода. Одјељење за урбанизам ће постalo самостални орган (сада је у саставу Секретаријата). Од старешине општинских органа управе сада су чланови Извршног одбора само начелници Одјељења за народну одбрану и секретар Секретаријата општинске управе.

Полугоđišnje искуство Извршног одбора у којем је већина чланова била непрофесионално ангажована показује да је у тим условима отежано извршавање редовних обавеза и да су промјене неопходне. Промјене које су инициране и започете у друштву траже већу професионализацију.

Извршни одбор и органа управе, а те обавезе не могу извршити чланови који имају друге редовне обавезе.

ИЗ УСТАВНОГ СУДА СР ЦРНЕ ГОРЕ**УКИНУТЕ ОПШТИНСКЕ ОДЛУКЕ**

Све одлуке донесене на тој сједници су несагласне са Уставом и законом, али Уставни суд није могао оцењивати појединачна и друга акта јер за то и није надлежан.

Тако је одлучуко Уставни суд уз објашњење (које можда није сувиши) да укидање ових општинских одлука подразумијева да се оне преставју примјенивима донесеним одлукама Уставног суда, а не да су они поништени како је прво "процурела" вијест.

Одлуком Уставног суда о укидању дијела општинских одлука донијетих на тој чувеној сједници од 15. јуна дат је дуго очекивани одговор на питање шта ће бити с одлукама те сједнице. Одлука Уставног суда је коначна, али није сувиши подсјетити да се о Уставног суда више тражило и очекивало. Но, то сугерирају љубите проблем Уставног суда него је тако испало збор наших схватања и тумачења, збор чега смо очекивали много више. Јер, покрећући поступак опште уставности и законитости одлуке донесене на сједници СО 15. јуна и сједницима вијећа 19. јуна, Скупштина је предложила да Уставни суд нареди обуставу извршења појединачних акта и раздњих предузетих на основу тако донијетих општинских одлука, као и да се преиспити могућност да се све те одлуке замијене новим које не бити донијете у прописаном поступку на првој наредној сједници СО. Делегати су схватали здраво за готово да ће Уставни суд тако и поступити, да би послије два мјесеца били изненађени информацијом на сједници СО да се одлуке о уставне сједнице несметано спроводе јер Уставни суд (тада) још увијек није изашао одлучио. Ту је свакако најпроблематичнија одлука о ДУП Словенска плаža, јер су на основу ње донијета многа појединачна рјешења и издате дозволе за градњу или доградњу. Ко није средио папире, треба да сачека шта ће (поправљено) одлучити Скупштина општине.

Шта ће даље бити са осатлим одлукама СО и скupштинских вијећа од 15. и 19. јуна прошле године, тешко је рећи. Хоће ли се о неким поново расправљати, или ће остати обиљежене као незаконите, или... – остаје да се види.

О КОСОВУ

Изузетно тешка ситуација у САП Косову промијенила је дневни ред сједнице Скупштине општине, па је прва тачка посвећена превазилажењу става који је на вици грађанској рату збор неефикасне акције државних органа. Дата је пуне подршка мјерама које предузимају Предсједништво СФРЈ, Савезно извршно вијеће и Предсједништво СР Србије, подржани ставови Предсједништва СР Црне Горе, а осуђени сви који дају подршку сепаратистима на Косову. Посебно је наглашено да надлежни органи треба да дјелују много енергичнији и брже.

B.M.C.

ЗБОР РАДНИКА „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ”

ПОНОВО РЕОРГАНИЗАЦИЈА?

ГОДИЊШИ збор радника друштвеног предузећа „Будванска ривијера“ (бивша ООУР „Будва“), одржан у хотелу „Сплендид“ у Бечичима 21. фебруара, заказан је с циљем упознавања радника с пословним резултатима у 1989. години и изгледима за 1990. годину, с посебним освртима на политику личних доходака, стамбене изградње, спровођење реорганизације и активности око избора директора предузећа.

Обраћајући се радницима директор „Будванске ривијере“ Љубо Рађеновић је рекао да је 1989. године протекла у веома сложеним условима пословања, да је забиљежен пад иностраних и пораст домаћег туристичког промета и да је у објектима „Будванске ривијере“ остварено 1 одсто ноћења више него претходне 1988. године, а да ће и финансијски резултати бити на том нивоу: очекује се „позитивна нута“, односно симболична зарада. Квалитет услуга, међутим, није опао и резлтати аукција су повољни. Како подаци из биланса још нијесу коначни, директор Рађеновић је саопштио само оквирне податке о пословној 1989. години. Остварено је 1.353.000 ноћења, а капацитети су стопроцентно коришћени 139 дана. Просјечна остварена цијена по госту је 30,4 западноевропске марке дневно. Укупна реализација је око 120.000.000,00 динара, од чега је у пансионској потрошњи остварено 90, у ванпансионској 25, и осталој потрошњи 5 милиона динара. Камате су као и ранијих година „појеле добит“ – у 1989. години за реалне и ревалоризационекамате „Будванска ривијера“ је исплатила 60 милиона динара, дупло више него за личне доходке. Просјечни лични доходак у 1989. години био је 287 марака, с тим да је био најнижи у децембру када је износио само 196 марака. Настављена је активна политика стамбене изградње, па је у 1989. години за раднике купљено 13 друштвених становака.

- Анализа пословања и предстојеће обавезе остале у сјеници иницијативе о новој реорганизацији и раздавању у више предузећа

КОНКУРС

СТАТУТОМ „Будванске ривијере“ утврђено је да се с оснивањем предузећа распише конкурс за директором предузећа. То је урађено а на конкурс се јавио само један кандидат Драган Недовић, радник „Будванске ривијере“. Он испуњава услове који су прописани, а одлуку треба да донесе Раднички савјет.

Иницирањем брзе реорганизације „Будванске ривијере“ и могућег раздавања у више предузећа доведена је у питање и сврходност избора директора, јер садашњи вршилац дужности директора може да, на тој дужности остане годину дана. Расправа о реорганизацији, формално-правно, није разлог да се не изабере директор по расписаном конкурсу, па је одлучено да кандидат за директора на свим зборовима изнесе свој програм, а да на кога тога одлучи Раднички савјет.

51 радник је стамбено питање решено преко „Елмоса“, а 34-орици су додијељени стамбени кредити. У запошљавању се радио рационалније него ранијих година па је запослено „свега“ 17 сталних радника

и 25 приправника. Радни однос је из разних разлога раскинуло 17 радника, а 22 су користила неплаћено одсуство до годину дана.

Мјере СИВ-а нијесу најлојене туризму, осим имаца који је тиме створен о Југославији у свијету, рекао је Рађеновић говорећи о 1990. години, прво у којој се прелази на тражински начин привређивања. Рестриктивна кредитно-монетарна политика отежање пословање туристичке привреде која нема обртних средстава, а замрзавање личних доходака на никном нивоу, какав је у туризму, неће мотивисати раднике да боде раде. Због тога је „Будванска ривијера“ приморана да се за средства сналази како зна и умије. Јануарска плата је тако каснила, алиније темпирала пред збор него тек тада су обезбијеђена средства. Продаја капацитета, међутим, иде добро и према најновијим подацима на западнојемачком, британском и холандском тржишту боља је за 9% него прошле године у исто вријеме. Ове године очекује се и више иностраних туриста из источних земаља, а плаинирано је за читаву годину 1.456.000 ноћења, за 8% више него 1989. године.

У расправи која је услиједила највише је било ријечи о тешкотима пословања овако гламазног предузећа са преко двије хиљаде сталних радника које након „окрупујавања“ од прије три године никад није постало цјелина, нити оправдало очекивања. Томе је дosta до-принијела и неадекватна организација и систем руководо-

вења у коме су више од трећине радника организатори послала.

Радници „Словенске плаже“ су најавили иступање из „Будванске ривијере“, а то ће урадити и радници „Бечичке плаже“, па је збор закључио да одмах треба одржати зборове радника по пословним јединицама и након тога одлучити да ли ће „Будванска ривијера“ остати једино друштвено предузеће, или се раздвојити у више мањих.

Како не се даље реорганизовати предузеће „Будванска ривијера“ одлучите радници овог колективног, али није сувишно

подсјетити да су крајем прошле године исти радници одлучули да раде у једном предузећу. Сада су у јеку припрема објекта за госте, и мјесец дана уочи долaska првих гостију, ријешили да расправљају о поновној реорганизацији. Да ли ће то бити права припрема сезоне – показаће пословни резултат на крају године.

На крају збора 274 – орици радника који су у овом колективу провели 20, 25, 30, и више година додијељене су јубиларне награде.

В. М. Станишић

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТ СК

НАСТАВИТИ КОНГРЕС

ОПШТИНСКИ комитет Савеза комуниста на сједници одржаној 1. фебруара расправљао је о ситуацији на Косову порученој дивљањем албанских сепаратиста и терориста у ситуацији након прекида 14. ванредног конгреса СКЈ.

Оцијењено је да је стање на Косову све теже и због неефикасне акције државних органа, па је упућен захтјев Предсједништву СФРЈ, Савезному извршном вијећу и Предсједништву СР Србије да се предузму све мјере правне државе и заведе ред у овој покрајини, и изражена забринутост због нејединства у земљи и подршке која се даје сепаратистима на Косову. У случају слаша добровољаца на Косово, Општински комитет СК се мора непосредно укључити и бити на целу те акције.

О ситуацији након прекида 14. ванредног конгреса СКЈ говорио је Драго Шофранац, члан Предсједништва ЦК СК Црне Горе, а у дискусији која је услиједила једнодушно је оцијењено да Конгрес треба наставити.

ПРЕДСЈЕДНИШТВО ОК ССРН

ДОСТА НЕЗАДОВОЉСТВА

ПОЛИТИЧКО-безбједносна ситуација у нашој општини није добра, грађани и радници реагују и због ситуације у земљи али и због ситуације у општини – истакнуто је на сједници Предсједништву Општинске конференције ССРН Будве одржаној 20. фебруара. На низ отворених привредних и политичких питања нико не реагује, а проблеми постају све сложенији. Због тога је оцијењено да се што прије у сарадњи са другим друштвено-политичким организацијама и надлежним органима припреми квалитетан анализа политичко-безбједносне ситуације и стави на дневни ред.

- Предстојећу сезону колектив очекује са стрепњом због велике неликвидности, смањења броја гостију, годинама уназад велике задужености ● Брачни партнери дијеле власт ● Кад ће доћи млађи, са свежим идејама?

АЛАРМАНТИ ПОДАЦИ О ПОСЛОВАЊУ „МОНТЕНЕГРОТУРИСТА“

КОНКУРС ЗА БУДУЋНОСТ

Да је Хотелско туристичко предузеће „Монтенегротурист“, достигло најнижу тачку у свом пословању, недвосмислено говоре подаци о туристичком промету из 1989. год.

Тренд пада броја иностраних гостију ни ове године није заустављен, што значи да је мањи девизни прилив, мањи приход, мања ванпансионска потрошња, па су резултати пословања по појединим ОУР-има, садашњим предузећима више него – алармантни. Овај гигант туристичке привреде са својим 16.000 кревета и око 8.000 запослених из годину у годину биљежи све лошије резултате. Наиме, за девет мјесеци прошле године (што је реванштан податак за упоређивање, јер су од деветог мјесеца хотели углажени затворени до априла следеће године) и поред повећања хотелских капацитета за 3 одсто – ноћења иностраних гостију су смањена за 12 одсто у односу на 1988. годину, која је takoђе била лошија за око 13 одсто од претходне – и тако све уназад...

Ово смањење броја странаца праћено је и опадањем квалитета услуга и укупне попудре, непрофесионалним односом према госту, помањкањем одговорности за пропусте (тако што за масовно тровање гостију у елитном хотелу нико није одговоран) а све као последицу

има ниске личне доходке, који су и испод републичког просјека. А зна се колико је важан људски фактор у туризму. Погледи оваког стања су све учествали одштетни захтјеви од стране туроператора – што умањује и онако слабе финансијске резултате.

Данас у овој радној организацији која је запала у велику неликвидност нема новца за личне доходке као и неопходних средстава за припрему сезоне. Задуженост је велика – према информацији о финансијској ситуацији у предузећу, око 300 милијарди динара (у јануару), а најзадуженији су „Будванска ривијера“, трговина „Јадран“, агенција „Монтенегроекспрес“, док неким предузећима пријести стечај – трговина „Јадран“, „Гранд хотел“ – Петиће, „Форд“ у Котору, „Плавско језеро“, „АгроДин“.

● Неповјерење банака

Према информацији сектора за финансије банке су испољиле велику резерву у погледу одобрења нових кредита за припрему сезоне, чиме је овај посао озбиљно доведен у утицаје.

Оиј невеселу слику допуњује и непостојање руково-

дећег тима већ неколико мјесеци. Након изгласаног неповјерења бившем пословодном одбору и генералном директору, влада такозвано в.д. стање.

„Монтенегротурист“ је управо, сходно законским прописима реорганизован и од двије дате могућности – јачање заједништва и централизације или организовања у сложено предузеће са лабавијим везама са дотадашњим ОУР-има – избарао ову другу могућност.

Садашњи ВД генерални директор др. Ратко Вукчевић, каже: – Да ли ова реорганизација представља само промјену имена ОУР-има без суштинских промјена које би створиле праве услове за унапређење пословања остаје да се види. Финансије су прешле у надлежност друштвених предузећа, а заједнички смо задржали службу продаје, пропаганде, развоја и заједничких улагала.

Као разлог због којих се ова РО нашла у позадином положају Ратко Вукчевић, који је иначе неколико година у најужем руководству, истиче углаженом опиту ситуацију у туристичкој привреди у Југославији, која посље утежних услова, па и неминовно иго

од банака по врло високим каматама које су у „ЈУ“ туризму оставиле праву пустош. Конкретно у овој фирмама трошкови камата били су већи за 9 одсто од трошкова за личне доходке.

● Чекајући млађи

Осим мјера текуће економске политике, све заштитније конкуренције на међународном тржишту на које се углажује кривица када су резултати више него лоши, као и да нема других, објективних разлога неуспјеха. Рецимо, упутају саме РО.

У „Монтенегротуристу“ су годинама гласни проблем – камари. Ову фирму су водили луди којима је она била само „некаоница“ за одлазак у иностраниству. Како је у току обновљени конкурс за генералног директора тренутно „безвлашће“ користи се за прављење нове систематизације која се ради према људима а не према потребама, појачавају се „породичне везе“ па иријектост да поједине одговорне службе воде брачни партнери. Да ли ће нови, млађи, обрачани човјек стати на чело фирме, увести нови пословни дух, програм и луде и у новим условима омогућити успјешније пословање овог предузећа у које је друштвно и неповретним средствима много уложило, и да ли ће заинтересован у републици која је озбиљно рачуна са туризмом као генератором укупног развоја показати више бриге за срећивање стања у њему како би успјешније конкурисали на међународном тржишту остаје да се види.

Бранка ПЛАМЕНАЦ

НАША ПОСЛА

ШТА БИ С ГОДИНОМ КВАЛИТЕТА'

(Или, како све, унапређујемо туризам?)

У цију подизања општег квалитета и садржаја туристичке понуде, унапређење угоститељско-туристичке дјелатности и повећања свих квалитативних фактора туристичког привређивања, делегати Скупштине општине и чланови извршних органа друштвено-политичких организација на свечаној сједници поводом Дана ослобођења општине 22. новембра 1988. године су одлучили да 1989. годину прогласе годином квалитета у туризму наше општине. Према тој одлуци у години квалитета организације удруженог рада, друштвено-политичке организације, друге организације и заједнице, Скупштина општине и њени органи, као и појединци, били су дужни да уложе максимум напора на подизању квалитета услуга у туризму и другим дјелатностима. У том циљу формиран је Координациони одбор за припрему и праћење и Одбор за проглашење најуспјешнијих у години квалитета, донојет Програм мјера и активности за припрему и Правилник о мјерилама и критеријумима за оцјењивање квалитета обављених послова и услуга, као и Правилник о раду Одбора за додјељивање награда. Награде (дипломе, новчане награде, стручну литературу, обиласак познатих туристичких мјеста у земљи и иностранству, усавршавање знања страних језика...) су требале да се додјеле за Дан ослобођења општине.

Проша је година квалитета, а нијесмо баш примијетили њене ефekte, ни „подизање општег нивоа квалитета и садржаја туристичке понуде“, нити проглашење најуспјешнијих. Све се завршило на папиру, као и многе такве мо-

Сада смо прешли из општинске године квалитета у европску годину туризма, усвојили анализу претходне и подијелили програм припрема наредне туристичке сезоне. Нијесмо (као ни прије) озбиљније анализирали шта се и због чега није реализовано у протеклој сезони, нити помињали одговорност за „мртва слова на папиру“. Затраво, све такве анализе и програми су

билизаторске акције—године квалитета и мјесеци туризма. Усвојена је, додуше, анализа туристичке сезоне 1989. године у којој нема ни помена године квалитета! Тако се оставило оно што су многи („тенденциозно“) примијетили када је донијета та одлука о проглашењу године квалитета. Било је то, наиме, у оном бурном црногорском тромјесечју октобар '88.—јануар '89. када су се „посједници“ фотеља спаšавали како су знали и умјели, када су се вукли потези с основним циљем да се народ забави каквим таквим питањима, само да не чачка око фотеља и одговорности оних у њима. Мјесец који су потом услиједили показали су да том руководству није било стало до године квалитета, ни до многих других и важнијих ствари од интереса за грађане ове општине, већ како се одржати или наћи друго уточиште на таласу промјене које су запчеле. Како су се они снашли знамо, шта нијесу урадили а били су дужни, постепено сазнајемо. Но, овај народ је научио да опрости руководицима, па зашто не би и због једне неостварене године квалитета? (Опростићемо им и ми, иако нам је због тога пропала замишљена и започета рубрика о години квалитета.)

Докле ће се надлежност и одговорност Скупштине општине о туристичкој сезони (тј. туризму) сводити на такве анализе и програме—не знамо. Тек утисак је да јој се тако још увијек може и да се Скупштина општине (као „највиши орган самоуправљања и власти“ у оквиру наше друштвено-политичке заједнице) добро утврдила у разуђени систем (не) одговорности за одвијање и развој туристичке дјелатности, основне и практично једине на нашем подручју. Да није тако, сигурно се не би десило да нам туризам падне на тако ниске грane, да се од доскорашњих „фантastičkih“ резултата циљ пословања сведе на „позитивну пулу“, лични доходи примају најмање 15-ог за претходни мјесец, да се због нових мјера СИВ-а очекују још слабији резултати... Даље не треба набрајати, јер ће и ова критика испасти деплацирана: држава за то отворијује привреду, привреда државу и политику...

Хоће ли тржишна оријентација створити нешто корисније од система „програм-анализа програма-нови програм“ остаје да се види, мада ћемо тешко прешаљити расправе о таквим анализама и програмима. А оне су веома корисне. На посљедњој сједници Скупштине општине се, тако, највише спровједило о продaji аутобуске станице, пошто остало питања нијесу била тако атрактивна.

■ В.М. Станишић

ПРИВАТНИ СМЈЕШТАЈ

УТВРЂЕНЕ ЦИЈЕНЕ

ИЗВРШНИ одбор Туристичког савеза општине, на сједници одржаној 23. фебруара, утврдио је цијене приватног смјештја за 1990. годину.

У јулу и августу кревет у соби прве категорије нарађиваће се од 84 до 105 динара, друге 63–67, а у соби треће категорије 42–56 динара. У осталим мјесецима кревет у соби прве категорије плаћаће се 67–84, у другој категорији 50–61, а у трећој категорији 33–44 динара.

Цијена двокреветног апартмана у јулу и августу биће 280–392 динара, трокреветног 392–504, четвротокреветног 504–728, шестокреветног 728–896, а осмокреветног 896–1064 динара. У осталим мјесецима за двокреветни апартман плаћаће се 224–313 динара, за трокреветни 313–403, четвротокреветни 403–582, шестокреветни 582–716, а за осмокреветни 716–851 динар.

Према предлогу Туристичког савеза Југославије и туристичких савеза република и покрајина цијене за индивидуалне стране госте задржане су на прошлогодишњем нивоу и већ су објављене у југословенском цјеновнику.

Цијене за стране госте у апартманима дате су оквирно зависно од броја кревета: за јули и август 55–188, а за остале мјесеце 38–105 западноњемачких марака. На основу тога утврђене су цијене за јул и август за двокреветни апартман 50–70, трокреветни 70–90, четвротокреветни 90–130, шестокреветни 130–160, и осмокреветни 160–190 марака. У осталим мјесецима двокреветни апартман плаћаће се 40–56, трокреветни 56–72, четвротокреветни 71–104, шестокреветни 104–128, и осмокреветни 128–152 мараке.

Употреба заједничке кухиње плаћаће се 30% од цијене лежаја по дану и госту, помоћни лежај 70% од цијене, лежај зависно од категорије собе, а боравак до 3 дана 40% више од редовне цијене. Дијете које користи лежај са једним од родитеља плаћају 50% цијене.

Провизија која се плаћа попреднику је 3% кад до маћин сам обезбиједи госта, а кад госта упути организација 5% за домаће, а 10% за иностране госте.

ИГУМАНОВ ПРОТЕСТ

ИГУМАН манастира Режевићи, Мардарије Шишовић, ових дана на више адреса је разасло протестно писмо у коме између остalog пита надлежне удванацкој општини, зашто манастир ни до данас од 1978. године није саниран. Знатна средства овом манастиру су била наимењена од југословенске солидарности.

— Манастир је и даље активан у обављању својих часних дужности. Веома су честе посјете туриста, па овим путем желимо да скренемо пажњу вами и осталима одговорним институцијама, да скидамо сваку одговорност уколико дође до ма каквих нежељених посљедица, а то се односи на евентуално рушење конака. Управа манастира и до сада се обраћала безбрзом путем писмено и усмено надлежним, да предузму кораке у санирању конака и живописа који су изложени пропадању, али наше захтјеви нијесу наилазили на разумевање, прије свих РО „Стари град“, између осталих пише игуман Шишовић.

П.С.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

ПРЕПЛАТА на "Приморске новине" за 1990. годину је 60,00 динара и уплаћује се на жирорачун 20710-603-1809 код СДК Будва Културно-информативном центру Будва с назнаком "за преплату на "Приморске новине".

Молимо све који желе да се преплате на "Приморске новине" за 1990. годину (ако то већ нијесу урадили) да уплату изврше до 15. марта 1990. године

Редакција

ЛИЧНО МИШЉЕЊЕ

Монодија на камену

ТИК уз мост на магистрални изнад Рафаиловића, велика стијена камена громада обрушила се, вјероватно у априлу прије десетицу када је земљотрес затуњао. И остала ту. Камен, као камен — нуди се градитељима за добар темељ, за лијепо "око" у фасади неке велике грађевине. Испрво се, али доскора га нико није примјећивао. А онда су дошли, недавно, по њега. Али не да га носе, тешу и угађају у неко ново здање. Него да на њему — пишу. Камен повелик, крајпуташ уз то, са великом лицем као табла. Неко га је премазао бијелом бојом и исписао крупним словима: живио Слободан Милошевић. У вријеме опште политичке еуфорије, ношења слика и транспарената на митингима свакодневним, неко је настојао да буде оригиналан. Путници, најмрежни, возачи малих и тешких аута су, међутим, послије неколико дана примијетили да је камен опет постао — камен. Сада је неко други скину бијелу и црвену фарбу и вратио стијену у "првобитно стање". Аутор пароле (или ауторима) је то опет засметао па је камен крајпуташ поново префарбан и сада још читкије је поново врнен ранији напис. Тако неколико дана, па опет они други долaze на мост, скидају фарбу, али овог пута носе и сами боју и на бијелој подлози пишу: живио Југославија. Није неко пак некоме по волји. Да ли оно же је прву паролу исписао, или сада пак некоме трећеме, тек јадни, тврди камен опет добија нову боју. Бијелу као и раније, али сада нови текст и — илустрацију. Чича Глиша је са малих екрана стигао на крајпуташ и замјенио раније жеље за дуг живот и добро здравље познатом политичару и нашој домовини. И Глиша, зачудо, траје већ подуже.

Ради оних који увијек нешто погрешно схвате одмах да кажем: заиста ништа немам против предсједништва СР Србије Слободана Милошевића. Напротив, као и добар дис грађана наша земља уважавам многе потезе овог политичара који је за веома кратко вријеме освојио симпатије маса. Још мање имам нешто против рођене домовине којој желим дуг живот у садашњим границама. Драг ми је и Чича Глиша, иако још нијесам ништа пробао од великог асортимана којег несебично нуди из ноћи у ноћ. Пароле на транспарентима, слике које на митингима носе наши трудбеници — и оне које се скidaју из прашњавих канцеларија и оне које настају у радионицама сликара аматера — поруке на зидовима јавних објеката, али и приватних кућа одавно су већ дио наше фолклора. Ни ту не замјерам народу — па и такво изражавање политичког (личног или неког другог) опредјељења је дно демократије за коју смо гласно сви, без обзира на националну или другу неку припадност. Али, мучити камен који је могао бити корисније употребљен, заиста нема смисла. Просиграти фарбу, иначе веома скупу, дању (а вјероватно и ноћу), још је мање рационално. Инатити се (иако је то не баш небитна претња) опет не вља. Јер и Слободан и Глиша и камен су дио наше земље од које се немамо чега стидити и коју би требalo сви да волимо. Још више да радимо у њеном интересу. Да добро и поштено запнемо, за њу и за себе, дакако. За испољавање политичких опредјељења има других, прикладнијих мјеста: бар сада имамо партија, странака и како их још све не зову, на претек, великих дворана и бројних скупова на којима се може, без икакве бојазни, испољавати властита воља, став, жеља и порука. А фарбе разних боја треба промућати и употребљити у друге сврхе. Чини ми се да је баш сада прилика за то: лијепо је вријеме, богомдано за те послове. А ограде хотела и ресторана, па и многих приватних кућа, одбојници уз магистралу, саобраћајни знаци поред друма пута, огласне табле, просто валију за фарбом и вјештом руком. Туристи страни тек што нису дошли. А знам, засигурно, да ће одреда сви пријемити "ране" на друму, отрцане ограде и бандере, него поруке наших демократа. Знају они добро што је демократија. Само за разлику од нас, она за њих значење шире има: слободан грађанин мора бити и вриједан грађанин. Политика им некако дође за вечерњу доколицу, пошто преко дана све важне послове посршавају. Стога прво примијете депонију смећа уз пут, тамо где јој је место није, неуређене прилазе кућама, запуштене плаже и шеталишта, него сјајне пароле исписане јакром бојом на подлози бијелој. Макар биле и на камену великом.

■ Саво ГРЕГОВИЋ

АЕРОДРОМ ТИВАТ

СИГУРНИЈЕ СЛИЈЕТАЊЕ

РАДНИЦИ београдског „Унионинвеста“ завршили су изградњу система за свјетлосно обиљежавање аеродрома „Тиват“ за дневно и ноћно слијетање и полисијетање авиона. Колико значи буџански туристичкој привреди овај аеродром, не треба посебно наглашавати.

— Извршен је технички пријем од стране савезних и републичких органа, надлежних за овај дио посла, и није било битнијих примједби, рекао нам је Винко Вујовић, технички директор овог аеродрома.

Вујовић нам је казао, да је аеродром за сада оспособљен за слијетање, у дневно отежаним условима јер за ноћни рад аеродрома потребно је уградити и уређаје за инструментално-навигацијско летење. Очекује се да ће и тај уређај бити уграден до почетка главне туристичке сезоне.

Не треба наглашавати, колико ће бити погодност јер би се туристи од тиватског аеродрома пребацивали, до Будве, за два десетак минута, а до најудаљенијег Улциња за сега 90 минута, док трансфер од дубровачког аеродрома траје по неколико часова, што код странаца изазива нездадовољство.

Свјетлосна сигнализација је купљена од фирме АДБ из Белгије за 6 милиона, београдских франака, а цијело утрађивање и монтирање је стајало милион динара.

ДОСИЈЕ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

Продаја аутобуске станице

У БУДВИ је аутобуска станица продаћа приватнику. Информација је то која је ове зиме Будву повратила на топ листу интересовања јавности. Несвакидашње је да се такав објекат продаје, а, без обзира на нужну рехабилитацију приватне својине, необично је да приватник буде власник јавног објекта какав је аутобуска станица.

Овај медијски догађај мобилисао је јавност и на „микро-нивоу“ – у нашој општини. Реаговања су веома различита:

- у доба реформи којима тежимо позитивно је да је разбијена (идеално) блокада и приватнику постало доступно да буде власник оваквог објекта;

- најважније је да се аутобуска станица користи, јер је Будва подуга без ње, а овакав објекат јој је неопходан;

- аутобуска станица је јефтина продаја, јер је тржишна вриједност земљишта на којем се налази већа од продајне цијене објекта (са земљиштем);

- продајом приватнику оштећени су друштвени интереси јер су у аутобуску станицу ненамјенски уградена средства СИЗ које је требало устројити на подручју општине за бројна нерешена комунална питања;

- кад је општина изградила станицу требала је основати пре-дuzeће које ће њом управљати.

Итд. итд.

Реаговањима, питањима и потпитањима нема краја, а сада су извесне једино двије ствари:

Право, власник аутобуске станице **Милан Мрваљевић** оспособљава овај објекат за коришћење. То би требало да буде ускоро, а до сезоне аутобуска станица ће бити комплетно уређена за нормалан рад; и

Друго, **Општински јавни првобитнијајајући поступак код Окружног привредног суда да се хитно и стручно утврди вриједност продаје аутобуске станице.** По закону у овом случају продајна цијена не смије бити мања од прометне вриједности. Након стручног налаза Општина ће оцјенити да ли ће и које мјере предузети. (Може и покренути поступак поништења уговора ако се након стручног налаза оцјени да су оваквом продајом оштећени интереси друштвени заједнице).

Неснивљиво је најважније да аутобуска станица коначно проради јер је без таквог објекта не-замишљено и много мање место, од Будве, метрополе црногорског туризма, како је називамо кад је желimo хвалити. Важно је и да надлежни органи проверје да ли је све по закону јер је то у општем интересу, али је медијско догађаје продаје аутобуске станице повод за још нека, веома значајна питања.

Право, све упућује да је изградња аутобуске станице била политичка одлука, да је од почетка све ишло тралаво па је по истим принципима требало што прије ставити какву такву тачку. Како је одлучено да се гради нова аутобуска станица **кад није било средстава** (због чега није ни завршена), **кад нијесу створени неопходни саобраћајни услови** (прилагодијаји), као се није знало ко ће њом управљати, и како је „Монтенегроекспрес“ био несубјекти, а СИЗ је комунално-стамбену дјелатност сујени и принудни инвеститор, питања су на која могу одговорити само они који су наувили и реализовали овај посао. Да ли ће то бити наравоучење да не буде више оваквих (политичких) инвестиција?

● Васо М. Станишић

КРЕНУЛО ЈЕ...

У понедељак, 19. фебруара напокон је почела са радом нова (приватна) аутобуска станица. У склону сточничке зграде отворени су самоуслуга, гардероба, чекаоница, трафика за дуван и штапту и три аутомата за телефонирање.

Тренутно ради пет перона, док су четири у изградњи. У току је и изградња ресторана и поште који ће бити завршени до почетка маја. За сада је запослено 7 радника.

Р.П.

Друго; уз сву неминовност рехабилитације приватне својине и спровођења реформи не може сваки упутник због продаје аутобуске станице приватнику одбацити као конзерватизам и секташтво, јер се на овом примјеру може исто тако говорити и о дискриминацији једног приватника у корист другог! Ради се о земљишту. Њега нема у трошковима инвеститора, ни у цијени коју је платио нови купац, јер је оно инвеститору уступљено, односно поклоњено. Експропријисан је од приватника по „општинској“ цијени (читај за биједно мале паре) у општем интересу да би се, ето, уступило неком другом. (Власник аутобуске станице је тако ни крив ни дужан дошао у посјед велике површине вриједног земљишта које се може изванредно валоризовати). Ово говори и о самом схватању и односу према друштвеној својини (која је често нижица) и земљишту које овде не цијенимо осим ако се не ради о интересу сопственог цела. Другим ријечима, земљиште није ушло у цијену аутобуске станице па испада да је саграђена „у ваздуху“. Да ли ће овај случај бити повод да се озбиљније и трезвеније расправи и промијени „земљиште политику“ јер је годинама већ присутно да се земља на нашем подручју крчи према праву јачега и односу политичких снага и интереса!

Одлуку о продаји аутобуске станице у Будви доносио је Извршни одбор СИЗ за комунално-стамбену дјелатност 13. септембра 1988. године. Након тога два пута је оглашавана продаја (новембар 1988. и децембар 1989. године), било је више интересенати, два пута је неуспјешно, а трећи пут (изгледа) успјешно продата. Први неуспјени власник била је четињска „Тара“ која је аутобуску станицу „плата“ мјеницама без покрића, па је раскинут уговор. Други „озбиљни“ купац била је „Пљанка“ из Београда која је одустала убрзо након што је објављено да је станица коначно продата. Трећи (изгледа) посљедњи купац је **Милан Мрваљевић** који је на лicitацији 10. јануара понудио највишу цијену и купио аутобуску станицу за 6.005.000,00 динара. Почетна цијена била је 5.852.000,00 динара, **Предраг Спасић** је понудио 6.000.000,00, **Божидар Рогановић** 6.001.000,00 динара, а **Милан Мрваљевић** 6.005.000,00 динара, након чега нико није нудио вишу цијену.

Аутобуска станица је продаја „у виђеном стању“, а предмет продаје има два дијела: изграђени пословни простор (приземље од 263,35 m², спрат од 207,17 m² и шест перона) и неизграђени пословни простор (ресторан од 175,00 m², тераса од 64,40 m² и перонског и паркинг простора – три перона) према одобреној инвестиционо-техничкој документацији.

Нова аутобуска станица, иначе, треба да има у приземљу шалтере, канцеларије, санитарни чвор, чекаоницу, турист биро или агенцију, гардеробу, самоуслугу. На спрату су предвиђени канцеларије, сала за састанке, чајна кухиња, санитарни чвор, који се могу пренаменити у други пословни простор.

КАКО ЈЕ И ШТА ПРОДАТО

ОДЛУКУ о продаји аутобуске станице у Будви доносио је Извршни одбор СИЗ за комунално-стамбену дјелатност 13. септембра 1988. године. Након тога два пута је оглашавана продаја (новембар 1988. и децембар 1989. године), било је више интересенати, два пута је неуспјешно, а трећи пут (изгледа) успјешно продата. Први неуспјени власник била је четињска „Тара“ која је аутобуску станицу „плата“ мјеницама без покрића, па је раскинут уговор. Други „озбиљни“ купац била је „Пљанка“ из Београда која је одустала убрзо након што је објављено да је станица коначно продата. Трећи (изгледа) посљедњи купац је **Милан Мрваљевић** који је на лicitацији 10. јануара понудио највишу цијену и купио аутобуску станицу за 6.005.000,00 динара. Почетна цијена била је 5.852.000,00 динара, **Предраг Спасић** је понудио 6.000.000,00, **Божидар Рогановић** 6.001.000,00 динара, а **Милан Мрваљевић** 6.005.000,00 динара, након чега нико није нудио вишу цијену.

Аутобуска станица је продаја „у виђеном стању“, а предмет продаје има два дијела: изграђени пословни простор (ресторан од 175,00 m², тераса од 64,40 m² и перонског и паркинг простора – три перона) према одобреној инвестиционо-техничкој документацији.

Нова аутобуска станица, иначе, треба да има у приземљу шалтере, канцеларије, санитарни чвор, чекаоницу, турист биро или агенцију, гардеробу, самоуслугу. На спрату су предвиђени канцеларије, сала за састанке, чајна кухиња, санитарни чвор, који се могу пренаменити у други пословни простор.

КОЛИКО ЈЕ КОШТАЛА

РАДОВИ на АУТОБУСКОЈ СТАНИЦИ ПОЧЕЛИ СУ У ЈАНУАРУ 1988. ГОДИНЕ, А ИЗВОЂАЧ РАДОВА ГРО „Ратко Митровић“ из Београда завршио је изградњу септембра исте године. Предрачунска вриједност била је 800 милиона динара (тада 80 милијарди старих динара), али су радови коштали 2.030.809.990 динара, што је обезбијђено из следећих извора: кредит банке 100.075.200 динара, робни кредит извођача 430.000.000, заједнички доходак банке 219.924.800, сопствена средства 1.280.809.990 динара.

Од укупно утрошених 2.030.809.990 динара за грађевинско-занатске радове утрошено је 838.460.900 за разне доприносе 54.016.000, а за камате на кредит 1.138.333.090 динара.

(Из одговора на делегатско питање који је дао секретар СИЗ за комунално-стамбену дјелатност за октобарску сједницу Скупштине општине прошле године.)

ШТА ПИШЕ У УГОВОРУ

... КУПАЦ је обавезан да објекат који је предмет купопродаје користи према намјени површине по важећем ДУП-у и усвојеном и одобреном главном пројекту. (Члан 3)

Купац је обавезан да регулише режим рада и пружа све потребне услуге транспортним предузећима и путницима према прописима и важећем Закону.

Укупни купац не буде испуњавао услове из претходног става, обавезан је да објекат Продавцу врати уз накнаду у висини купопродајне цијене из уговора.

Продавац и Купац се споразумијевају да купац не може отуђити објекат или дио објекта који је предмет купопродаје без претходно дате сагласности од стране Продавца.

Уговорне стране се такође саглашавају да Купац не може оптеретити купљени пословни објекат који је предмет овог уговора правом залога, нити другим теретом све док купац на овом уговору нема клаузулу да је измирио све уговорене обавезе. (Члан 6)...

ЦИЈЕНА И ДЕВАЛВАЦИЈА

ПРВА почетна цијена аутобуске станице утврђена је 13. 9. 1988. године на 3.000.000.000,00 динара што је тада износило 1.780.000, западноњемачких марака, а вриједност радова од 2.030.809.990,00 динара, или око 1.205.000 марака.

„Тари“ је била продата за 3.500.000.000,00 динара што је тада (март 1989. године) вриједело око 895.000 марака.

„Плављанка“ је требала да плати динарску противвриједност 836.000 марака.

Милан Мрваљевић је аутобуску станицу платио 6.005.000,00 динара што вриједа око 858.000 марака.

Из овога пристиче да је продајна цијена низка од првобитно утврђене продајне цијене и вриједности радова изражених у маркама. Да ли то значи да аутобуска станица не вриједи онолико колико је у њу утрошено, или је продајна цијена максимум који се може добити на тржишту, или...

(Предрачунска вриједност на почетку изградње аутобуске станице од 800.000.000,00 динара вредјела је 1.027.000 западноњемачких марака).

НАКНАДНА КРИТИЧНОСТ

КАДА је прије четири мјесеца објављено да је „Плављанки“ из Београда продата аутобуска станица за динарску противвриједност од 836.000 западноњемачких марака, јавност је одахнула и нико није постављао питање ни око поступка, ни око цијене. Сада када је продата скупље (за око 22 хиљаде марака) приватнику, „размножиле“ су се рачунице и тумачења, оспоравања и сумњичења, скоро да би се стекао утисак да ће јавност била мирнија да је није нико купио, или бар не приватник. Такву накнадну критичност, међутим, прате и ујеђавања да је добро што је баш приватник власник аутобуске станице, јер ће он квалитетније и ефикасније обављати дјелатност на коју је годинама било доста примједби.

Да ли ће се ова мишљења помирити не зна се, али је лако заузити да се поред све наше напредности и модерних схватања и погледа, у нама још увијек нешто жилаво противи приватном капиталу и односима на њему заснованом. Наравно, то никад нећemo признати, јер то није наш (лични) проблем, него друштвени, и то од великог значаја. Није

ДРАГОМИР СТОЈИЋ

Могло би се још дosta рећи о хотелу, али мислим да је ово дosta, да би се видело, како је почело и како се завршило зидање АВАЛЕ У БУДВИ. По одласку Италијана хотел су заузели Немци. Како су се они понашали, мислим да не треба много говорити. Довољно је рећи да су у хотел унели велике количине експлозива, са намером, да кад буду одлазили запале експлозив и хотел дигну у ваздух. Али у несрети има и среће. Браћа Рајковић успели су то дознати и својом умешноћу на својим лежбама тај експлозив избацили из хотела у море. Благодарећи њима хотел живи и данас.

Од огромног материјала, који је био за хотел набављен, као што су чаршави, ћебад, пешкири, разно посуђе, вилушке, кашике, ножеви, чаши, бокали, тањири, чиније и много другог много је однето како од окупатора, тако и од оних, који су пролазили кроз хотел. Приликом пописа, који је извршен по ослобођењу, установљено је, да је упропаштено преко дванаест милиона динара. А то је био неизнатан део онога, што се набавило. Са г. Сарачевићем учествовао сам у набавци и куповини и тврдим да све што се набавило, било ПРВЕ КЛАСЕ. Исто тако и пише, које је набављано, било је најбоље врсте. Све је то однето за време окупације. Браћа Рајковић којима је све то било познато, нису нити могли, нити смели ма шта учинити, да би се нешто од свега тога спасло. Јер живот је увек био у опасности. Па и уклањање експлозива из хотела, био је велики ризик за живот, али они су

се увек одликовали људским особинама. Учинили су све, што се може и свакоме помогли, како су већ знали.

Осам ових позајмица, узет је и зајам ИЗВОЗНЕ БАНКЕ, преко које су уопште биле вршene све уплате и исплате за зидање хотела и друге издатке. На дан избијања рата, дуговање код Извозне банке износило је четири милиона динара.

Да би Друштво могло по закону да функционише, образован је УПРАВНИ ОДБОР и последњи његови чланови били су: Радомир Стојић, Љуба

износ – од Дин. 1.000.000.- отписе. То је морало бити учињено на основу постојећег закона о акционарским друштвима, јер према билансу из 1940. године, на дан 21. XII. губитак за ту годину био је Дин. 1.295.772., те се је морало ова-ко поступiti.

Донета је одлука, да се упише нови износ акција у вредности од 20.000.000.- динара да се распише упис акција и да се акције одштампају. Скупштина је одржана 20. априла.

ТО ЈЕ БИЛА ПОСЛЕДЊА СЕДНИЦА НАШЕГ ДРУШТВА.

Из изложеног се види, какво

УКУПАН ИЗНОС СУМА, КОЈЕ СУ УЛОЖЕНЕ ОД СЛЕДЕЋИХ ЛИЦА

1) РАДОМИР СТОЈИЋ	Дин 7.120.782.-
2) ЉУБА САРАЧЕВИЋ	" 4.962.125.-
3) МИЛАН МИШКОВИЋ	" 1.783.600.-
4) ДР. МИЉЕНКО СТОЈИЋ	" 248.500.-
5) ЉУБА ГОЂЕВАЦ	" 357.415.-
6) БРАЋА РАЈКОВИЋ	" 154.294.-
7) ВЕЛИМИР КАРИЋ	" 500.000.-
8) ДР. ДРАГОМИР ТАДИЋ	" 200.000.-
Свега укупно Дин.	15.135.710.-

Свега укупно Дин. ....

Сарачевић, Милан Мишковић, Љубомир Гођевац и Дејан Јанковић.

Исто тако образован је и НАДЗОРНИ-ОДБОР и последњи његови чланови били су: Др Миљенко Стојић, Драгомир Мајданац и Ника Рајковић.

Овај УПРАВНИ И НАДЗОРНИ одбор одржао је своју последњу седницу 25. марта 1941. године, на којој је речено да се уложени капитал од Дин. 1.000.000.- отписе, а да се нови

је стање било у данима, када је избио рат, а до тада је и хотел стално радио.

Када је 1938. године отворен хотел на најсвећанији начин уз присуство дosta света, први пут су засијале сијалице у Будви. Већ тада рат је био на помolu, али Друштво је без икаквог двоумљења одлучило да хотел отвори. Све је то изгледало тако величанствено и сјајно, у тој малој, скоро непознатој Будви, засијало је ново доба. А сада после толико година, када

је Будва постала жика-оса, око које се све окреће, па и це-ло јужно приморје а посебно ЦРНОГОРСКО, мислим да не треба ништа рећи, него отићи и видјети тај део Јадранског мора.

Тек седамнаест година иза ослобођења пошао сам у Будву. Не могу да опишем моје узбуђење приликом долaska, после толико година. Онда, када ни честитог пута није било до Будве, ја сам уз велике жртве и са огромном енергијом ушао у тај посао не обазијући се ни на шта. Све препреке које су наилазиле, ја сам рушио. Огромне сметње са многих страна а нарочито од стране будванске општине, све су савладане. У животу ја сам имао дosta великих трговачких послова, сви су ми они били некако мање важни, но ипак драги и мили, али овај посао био је нешто посебно. Ја мислим да могу сада под старе дане да кажем: УЧИНИО СИ ДОБРО И НИСИ ПОГРЕШИО, ПОМОГАО СИ ТОМЕ НАРОДУ, А У ЦРНОЈ ГОРИ ОТВОРИО СИ ВРАТА ТУРИЗМУ, НЕ ТРАЖЕЋИ ЗА СЕБЕ НИШТА.

Лично сам задовољан и радо читам вести које говоре о Будви и о хотели АВАЛИ. Претпостављам, да и људи, који су још живи и знају све о Будви, неће бити другог мишљења. Морам овде да поменем оне пријатеље који су увек били самим и увек помагали пропагандну идеју о хотелу. То је Даница Крпац, жена Стјепана Крпаца, начелника Министарства Трговине у Београду, која је неуморно вршила пропаганду, па је чак основала у Београду и „КЛУБ ПРИЈАЕЉА БУДВЕ“.

Завршавајући овај опис о по-дизању Хотела АВАЛЕ у Будви, мислим да сам се одужи, како сам себи, тако и свима онима, који су самим сарађивали. Ми Срби такви смо од Косова, па до данас, вољимо све што је племенито и добро. Потребно је да овде још поменем и г. Анзуловића, бившег општинског председника, који је био на мојој страни, кад сам год имао ср. ср. са општином. Али то је било у почетку рада. Наравно, да је било још Будвана, који су били веома пажљиви и чинили све што су могли да помогну.

Ово писање хтео бих да заврши са изјавом LEDY PE-DŽET, велике добротворке српског народа, која је учествовала у I Светском Рату, лечећи српске војнике и указујући им прву помоћ. Одлазећи из Србије, она је написала:

МОЈЕ ДИВЉЕЊЕ СРПСКОМ ВОЈНИКУ И МОЈЕ ПОШТОВАЊЕ ПРЕМА ЊЕМУ СУ БЕЗГРАНИЧНИ. ОН НИЈЕ НИКАД ПРИХВАТИО ПОРАЗ. НИКАД СЕ НИЈЕ ЖАЛИО, НЕВЕРОВАНО је СТРПЉИВ, У БОРБИ МУ је МАЛО КО РАВАН. МНОГИ НАРОДИ ИМАЈУ ДОБРИХ БОРАЦА, АЛИ СУ МЊАМ ДА ИХ ИМА МНОГО, КОЈИ СЕ МОГУ ТАКО СЈАЈНО ВОРИТИ ЖИВЕТИ ОД ДВА ЛЕБА НЕДЕЉНО. СРПСКИ СЕЉАК је НАВЕЋИ ЦЕНТЛМЕН КОГА САМ ИКАД УПОЗНАЛА, НЕКА МЕ СВИ ЗАВОРАВЕ, ТО МИ је СВЕ ЈЕДНО. АЛИ ВЕ МИ ТЕШКО ПАСТИ, АКО МЕ МОЈИ СРБИ ЗАВОРАВЕ!!!

(Крај)

МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА СВЕТИ СТЕФАН

МРВИЦЕ ЗА ВИСОКИ ТУРИЗАМ

КАДА се разговара о високом туризму, када се поведе прича о најљепшем дијелу обale, и када треба повести госта да би му се показало како се природа игра када рај на земљи ствара, онда се помиње Свети Стефан. И до њега се путује. Када пак треба засукати рукаве, помоћи том нашем природном и рукама ранијих градитеља укraшеном драгуљу, да буде још љепши и привлачнији, онда се Свети Стефан не помиње.

● Ово је, кратко сажето, резиме вишесловне расправе на састанку Савјета Мјесне заједнице Свети Стефан, којој је присуствовао Слободан Франовић, председник Извршног одбора СО, а на комју је разматран програм рада СИЗ за комунално-стамбену дјелатност за ову годину.

У дискусијама готово свих учесника ове сједнице једно је било исто: овдје се веома мало улаже у комуналну инфраструктуру. И док се у појединим дјеловима општине понешто догађа (помињана су појединачна нетуристичка насеља кроз која су пробијене широке улице и на њима постављен асфалт, изграђени тротоари и скupи потпорни зидови) овдје годинама исти муку муче. Саобраћај, нарочито локални је уско грло, нема паркинг простора, појединачна насеља, иако су убранизована поодавно, иако у њима људи легално граде и плаћају комуналне, још ни метра пута нису добили. Ни пјешачке стазе, а камоли приступ аутомобилима до својих кућа. Ништа се не чини да се уреди плаža Пржно, као и друге, да се добије квалитетнија струја.

● Посебно је наглашено да мјештани Светог Стефана највише љуту то што се годинама

СИЗ-у за комунално стамбене послове и другима у општини до-стављају спискови потреба, који су сваки пут исти. Увијек се нађе неко пречи, тако да зона високог туризма остаје без нужних објеката и са лијепим изгледима да јој туристи, домаћи и страни, одузму тај ласкави примат. Јер како се може говорити о високом туризму тамо где нема гдje паркирати аутомобил, када до куће у којој одмарала треба да иде по мраку и преко ćомби, када не може да добије "излаз" на телефонском апарату и да не набрајамо.

● И тако, као што се проблеми понављају, понавља се и наша прича о Светом Стефану. Некима је већ и досадила. Мјештанима

није јер рачунају да ће ипак правилно оцјенити њихове захтјеве. Јер, каку захтјеви јесу њихови, али не и потпуни интерес. Свети Стефан је итекакво богатство наше општине, па он никако не би смio бити њено пасторче.

● П.С. Некако одмах послије врућег разговора у хотелу "Мајстар" увјелико је почела градња саобраћајнице од раскрснице за улаз у Пржно до миљочарске капије. Рекоше нам да се то ради парама које је инвеститор апартманског насеља у Каменову дао за инфраструктуру. И додадоше: дугује нам се још много тога из сизовске касе. А времене до почетка сезоне има још.

■ С.Г.

КАМЕНОВО

АПАРТМАНИ ЗА ТУРИСТЕ

У СЕЛУ Дивановићи код Каменова у току је изградња туристичког насеља које ће имати 250 двокреветних, трокреветних и четврокреветних апартмана. У овом насељу биће изграђени и пратећи објекти међу којима су ресторани, кафићи, пошта, базен и терени. Цијела инвестиција тешка је 30 милиона немачких марака, а извођачи и инвеститори радови су РО „Ју СТИП“ из Марибора, ГИК „Банат“ и „Монтенегроекспрес“.

Руководилац градње насеља Жив. Попов нам је рекао да ће сачувати зелени појас, те да ће остварена одлична сарадња са мјештанима села.

По ријечима Бранка - Ди-кија Кажанегре, директора „Монтенегроекспреса“ апартmani ће се продавати по цијени од 220 марака по једном ме-ству квадратном.

Коначан завршетак радова, како је планирано, биће до приједу јуна ове године.

Р.Павићевић

ЗИМА У ПЕТРОВЦУ

ЉЕЧИЛИШТЕ – ОАЗА

КАO и ранијих у Петровцу је и ове зиме отворено Природно љећилиште „4. јули“. Цијеле зиме у објекту су се смјењивале групе од по 50 гостију из СР Њемачке а гости су били ратни и мирно-допски инвалиди. У вријеме зимског распуста било је попуњено свих 200 лежајева у овом комфорном здању хотелског типа. У ову једину „зимску оазу“ у Петровцу у вечерњим сатима радо су навраћали становници Будве, Бара и других околних мјеста да уз ненаметљиву музiku проведу пријатне сате.

Директор објекта Илије Франчићевић рекао нам је да је цијена пуног пансиона у једнокреветној соби 173, док је пансион по особи у двокреветној соби 150 динара и те цијене ће важити до почетка априла. Пансионски гости бесплатно користију базен са топлом морском водом и салу за рекреацију опремљену разноврсним спровама и апаратима. Уз надзор лекара и физиотерапеута гостима се пружају медицинске и рехабилитационе услуге као хидро, електро и кинези терапија, инхалације за one који болују од неспецифичних плућних оболења, а преогледи се обављају на ултразвучном апарату.

Од Илије Франчићевића смо дознали да ће у овом популарном хотелу од почетка маја па све до краја новембра боравити групе од 70 р

У ОЧЕКИВАЊУ ПРОПИСА

СЕЛА БЕЗ ЗАШТИТЕ

ЗЕМЉИШТЕ је ограничено братство, али се у пракси понашамо као да ће га увијек бити колико нам треба. Погубност таквог понашања прије 20-ак година када је већина повољних локација испарцелисана неконтролисаним и бесправним градњом (Будвански поље, да не набројамо даље) није била довољно алармантна да би се скренула пажња и законодавцу да нешто треба мјењати у прописима, да земљиште треба заштитити. А када је усци приобални појас скоро потпуно изграђен донијети су урбанистички планови који су више регистровани и легализовани постојеће објекте, него што су могли стварно планирати и усмјеравати градњу нових објеката на овом туристичком изузетно атрактивном подручју. Кад су се ту урбанизацијом поштигли критеријуми интензивне индивидуалне градње се са Јадранске магистрале преселила уз Цетињски пут—почеле су као пећурке послје кише да ничу викендице али и велике куће у Марковићима, Брајићима, Станишићима и Лапчићима.

Приговори и захтјеви општинс-

НОВЕ ВИКЕНДИЦЕ У МАРКОВИЋИМА

ким органима да предузму одлуčnije mјere u zaštiti seoskog područja, ostali su bez efekta jer su oni nemoini a bilo šta urade. To stoji i u odgovoru na delegatko pitanje postavljeno na pretrprošloj sjednici Skupštine opštine: ako za određeno područje donijet urbanički plan, građevinska inspekcija nema nadležnost da vrshi nadzor nad izgradnjom objećata, jer zakoni koje spровodi građevinska inspekcija ne omogućavaju takav nadzor.

О nemoini državnih organa da kontrolisu gradnju i zaštiti zemljишte van područja obuhvaćenih urbaničkim planovima bilo je prijeti i jesenac na sastanku u Izbornom odboru Skupštine op-

štine s predstavnicima republičkih organa, ali sve je ostalo na „nastojaćemo“, „ispitajće“... Niko ne poriče potrebu zaštite seoskog zemljишta, ali u очekivanju konkretnih i efikasnih mјera gubi se parče po parče s dobrim izgledima da kad se stvoru uslovi za zakonsku zaštitu, neće imati više štada se štititi.

A ne treba zabaviti da će sela, pa i ona koja nam se sada čine nedostupnim i predalekim, pod pritskom urbanizacije gрадског i приградскog područja postajati silem prijaka sve bliza. Jer, sadašnja napuštenost i zapuštenost, niјe perspektiva sela u zaledju turističkih centara.

Б.М. Станишић

ВАНСЕЗОНСКА ТРАГИКОМЕДИЈА, ИЛИ

КАКО СМО ЕСКИВИРАЛИ ВОДУ?

У ПЕРИОДУ између двије сезоне, када би по „предању“ требали да грешке и недостатке из претходне претварамо у квалитет наредне сезоне, овог пута из објективних (а каквих би другог?) разлога нијесмо много урадили.

Осим неких свјетских, европских, југословенских и црногорских, неки стратешки проблеми у нашој општини спријечили су нас да се више позабавимо туризмом од кога живимо, и посебно снабдијевањем водом.

Кад смо планирали да испитамо шта ћемо с водом да је наредног љета буде више, пала је киша па предахнули (до наредне суше). Почекли smo da размишљамо, а онда се догодио случај Поля Кутера—Сјеклоће. Дуго је потрајало док га нијесмо пријешли (нико то не зна као ми!), а за то вријеме стварно нијесмо могли размишљати о води. Таман да се посветимо води, а онда нови случај, много тежи: хоће република влада да нам отме и прода вилу „Топлиш“! Не само што хоће да прода оно што је наше, него нас њени функционери уз то и вриједјају. Е, вала неће. Вода може и да приче, али преко овога се не може прећи. И то смо пријешли (није ваљда да мислите да нијесмо?) и припремили се да видимо шта ћемо с водом јер је сезона свеближе, али—опет се нешто неће. Продали су аутобуску станицу и то приватнику! Е, ни то неће моћи тек тако. Ријешићемо ми то.

Ипак нијесмо ништа пропустили. Так је фебруар, на наредној sjednici Skupštine opštine ћемо размотрити све око снабдијевања водом. А овог прољећа, биће, какву доста кише. Усталом, нико не може гарантовати да ће неће бити ни у јулу и августу, и то више него прошлог јула и августа. И тако ће пролијети сезона. А можда ће бити ни гостију толико колико прошлог љета, па и неће требати толико воде. Но, да не бисмо гатали и страховали, можда би било најбоље ове цијене смјештаја још више подићи, па ће бити мање гостију, а воде довољно да је нема ко потрошити.

А за наредно љето, сигурно ће бити довољно воде. Има до тада још доста времена, а одмах ћемо почети са припремама. У то не треба сумњати.

■ В.М. Станишић

ИНИЦИЈАТИВЕ —

ЈУГ ЕВРОПЕ — ЗАЈЕДНО

У БУДВИ је 16. фебруара одржан заједнички састанак представника републичких и покрајинских секретаријата за односе са инострanstvom и представника савезног секретаријата за инострanske послове, у вези реализације иницијативе за формирање Радне заједнице „Регија јужног и средњег Јадрана“.

Састанку су присуствовали представници свих република и покрајине Војводине који су изнijели предлоге и сугестије о оквирима будуће сарадње као и о верзији коначног текста — заједничке изјаве о оснивању Радне заједнице за јужни и средњи Јадран која ће претходiti заједничком састанку у Анкони са представницима италијанских регија.

На састанку је изражен висок ниво сагласности представника свих федералних јединица по свим питањима регио-

налога удрживања уопште и посебно о специфичним интересима сваког члана за удрживање о ову Радну заједницу коју ће према тексту Изјаве чинити као оснивачи — социјал-политичке републике БиХ, Црна Гора, Хрватска, Македонија, Србија са покрајинама са једне стране и регија Марке, Пула, Абруцо, Молизе и Емилија Ромања у Италији с друге. Република Словенија ће се укључити као активни постматрач у све пројekte од заједничког интереса.

Секотори према којима ће се од почетка усмјеравati активност Радне заједнице биће — заштита околине, економско-производна и сарадња у инфраструктури, туризам, промоција трговине, наука и култура.

Драган Вукчевић, републички секретар за односе са инострanstvom је истакао да је у

Б. ПЛАМЕНАЦ

АКЦИЈЕ

САРАДЊА БУДВЕ И БАЊЕ-

ПРИЛИКОМ боравка у Врњачкој Бањи на састанку са представницима Skupštine општине овога природног лечiliшта, изражена је с њихове стране, велика спремност за конкретну сарадњу са Будвом.

Наиме, интересовање за боравак на нашој ривијери, је велико и захтјеви да се континентални туризам приближи мору већ дуже траји. Из Врњачке Бање су заинтересовани и за улагanje у изградњу нових хотелских капацитета на нашој обали, као и пласман минералне воде и здраве хране са тог подручја.

* Поред покретања низа ко-рисних идеја, договорено је да се ускоро одржи састанак представника Будве и Врњачке Бање где би се разговарало о конкретној пословној сарадњи.

Р.П.

**FOTO COLOR STUDIO
VIDEO CLUB BUDVA**

Maršala Tita 21 Tel. 41-884

НОВО У БУДВИ ВИДЕОТЕКА ТОДОРОВИЋ

У улици Маршала Тита 21, у foto студију Будва, одскоро и видео клуб Будва. Чекају вас изненађења—најновији филмови различитих жанрова (акциони, драме, хорор, домаћи хитови)

За чланове клуба из Петровца посебан поступ

Учланите се у видео клуб Будва — одмах, бићете богатији за нова сазнања.

ЗАПИС СА ПУТА

МИМОЗА ЗА ПРИЈАТЕЉЕ

Цвијетни караван мимозе из Херцег Новог, са лијепим мажоректама, градском музиком и тромбоњерима, у десетак градова у Србији и Војводини тим лијепим жутим цвијетом преносио је даље прољећа и топли мирис Медитерана. Све је то учињено са циљем презентације црногорске туристичке понуде за једуће љето. Након Будимпеште у Мађарској, градови домаћини били су Кикинда, Титов Врбас, Шабац, Вршац, Врњачка Бања, Крушевача и Ниш. У свим овим срединама за ову познату привредно-туристичку манифестацију владало је огромно интересовање, а њу су успјешно организовали Југословенско туристичко предузеће „Монтенегроекспрес“ из Будве и Туристички савез Боке Которске. Из свакодневних сусрета дало се закључити да у свим мјестима у Војводини и Србији, без обзира на цијене које су оријентационо понуђене за једући сезону, влада велико интересовање за боравак на Црногорском приморју, а поготово на Будванском ријвијери. Тако је домаћи гост најзад добио право мјесто које му и припада самим тим што је изједначен са иностраним, (бар у третману приликом резервисања одмора)— и он постао „конвертиблан“ као и његова валута. Међутим, поред привредног, ова дивна манифестација имала је још једну, сигурно љепшу страну. Био је то пут братства и јединства, лубави и повратак животним радостима. Јер, тешко је описати толико срдочности приликом дочека и боравка каравана у поменутим градовима, толико нових познанстава, размијењених адреса, уговорене пословне поздраве на крају. Како неко од домаћина рече, смијет који је тих дана падао у појединим мјестима, није одражавао њихово расположење. Чак, напротив.

Ранко ПАВИЋЕВИЋ

РАДНИЧКИ СТАНОВИ

ОДЛОЖЕНА ГРАДЊА

ИАКО је било планирано да крајем овог мјесеца почне изградња 156 станови за потребе радника, (њихов запршетак се очекивао крајем септембра), очито је да ни један ни други термин неће бити испоштован. Разлог је, како рекоше у Општинском вијећу синдиката висока цијена комуналнија (од стране СИЗ-а за комунално стамбене послове,) која износи 1320. динара по метру квадратног. У синдикату сматрају да је онаква одлука једноставно неприхватљива и бирократска. На другој страни, у СИЗ-у кажу да је одлука најмање бирократска, те да је од стране стручне службе Заједе за изградњу донесена на основу важећих општинских одлука.

Након дуже расправе у синдикату са представницима СИЗ-а је закључено да се најкасније до средине марта одржи сајам СИЗ-а за комунално стамбену дјелатност уз присуство представника синдиката и осталих друштвено политичких организација на којој би се још једанпут расправљало о понуђеној цијени комуналнија. Од Извршног одбора СИЗ-а ће се затражити трошковник градње који би се достајио заинтересованим радницима.

Било како било, раније утврђени рокови изградње радничких станови, очигледно, значито ће каснити.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

НА МАРГИНАМА ЈЕДНОГ ЗАПИСНИКА

О СТАРОМ ГРАДУ-ПУНА ИСТИНА

На састанку Подружнице ССРН разматран је Извештај Радне организације у оснивању „Стари град“ о резултатима постигнутим од 1984. до 1988. године. Констатовано је да друштвено-политичке структуре и Делегација Мјесне заједнице нису прихватиле тај извештај који је, упркос томе, стављен на дневни ред Скупштине општине! Револтирани оваквим поступком тадашњег предсједника, делегати Вијећа мјесних заједница Будва I, Бечићи, Свети Стефан и Петровац напустили су сједницу. Иако се, због недостатка кворума, није могло правовољано одлучивати, преосталим делегатима није сметало да извештај усвоје!

ПРЕКРШАЈИ, ПРОЈЕКТОВАЊА И КАШЊЕЊА

Новозабрана Скупштина општине расправљала је о овом извештају 3. новембра 1989. године и одлучила да се он поново стави на јавну дискусију. Подружница ССРН ставила је, између осталих, и следеће примједбе:

а/ није се ишло редоследом датих и усвојених програмских основа понуђених од Стручне комисије, које су утраћене у урбанистички пројекат, а његово крешење представља прекраш;

б/ треба утврдити ко је, како и зашто продао стамбене објекте за пословни простор и пословни простор давао за стамбене потребе, односно зашто на ове и овакве радње није реаговао друштвени правобрањилац самоуправљања;

в/ намеће се закључак да је РО „Стари град“ изашла из оквира обнове и ревитализације, а своју дјелатност није могла проширити мимо одлуке оснивача;

г/ сви пројекти су каснили, па се постављају питања: зашто то у извештају није приказано, зашто су пројекти за санацију Старог града два пута рађени, зашто је два или три пута пројектована зграда СДК, а три пута хотел „Балкан“, по чијем је пројекту пополночана Цитадела и, коначно, колико је за све то утрошено представа појединачно и укупно;

д/ у извештају није приказана права слика јавног надметања између пет грађевинских организација, нити се може видjetи ко је био најповољнији понудач;

е/ треба дати податке ко је био извођач и колико је било коопераната, како и зашто је, у последњем тренутку, пред сам почетак радова, добио послове „Мермер“ – Даниловград, умјесто Коручуле, односно предузећа „Велимир Јакић“ из Пљеваља, умјесто једног предузећа из велике породице „Тодор Дукин“ и да ли је Скупштина општине Будва била финансијски оштећена;

Сачинити обрачун по објектима

е/ из прегледа оштећених објеката треба избацити све оно што не припада Старом граду, а објекте груписати: фортификациони објекти, градске зидине-бедем, цитадела, све сакралне објekte, стамбене објекete са пословним простором у приватном власништву, инфраструктуру, водовод, канализацију, електро-инсталације, јавну равнјету, илуминације, поплочавање улица, тргова, пјаца, поједињих дворишта и Цитаделе, као и постављање кабловске телевизије. Све то треба исказати у количинама (јединица мјере, цијени) и сачинити коначни обрачун по објектима-да би се утврдило како и колико је представа утрошено;

ж/ из прегледа реализованих инвестиција и угрожених средстава 1979.-1988. не може се разлучити што је где утрошено и коме шта припада, а намеће се питање: колико су за изведене радове на Старом граду добили „Геосонда“, „Интеграл“ са својим кооперантима, „Комар“, „Вода“-Врање,

Завод за заштиту споменика културе-Цетиње, „Расадници“-Београд, „Зетатранс“ и низ других држavnih и приватnih фирми и институција?

Када се све разграничи и стави на своje место (без процената) и добије коначна цифра колико је утрошено представа из Фонда солидарности на санацији Старог града, укључујући и средства грађана, нећe бити проблема око прихваташa спорнog извештајa;

з/ у опису археолошких истраживања нису приказане највећe вриједности, односно пронађени покретни споменични материјал, нити објашњено каква је корист добијењa рушењem стамбених објекata број 69 и 70 да би се откриле терме и ставила бетонска плочa. Овај посао се није смio обавити без ревизије урбанистичкog пројектa, јер су поменuti стамбeni објekti bili predviđeni za sanaciju;

и/ извештају недостају списковi и vrijeđnosti pokretnih spomeničkih fonda, који се nавodno poхranio (kojko i kako?) kod Republičkog завода за заштитu spomenika kulture-Цетињe, a треба приказati i koliko је представа uтрошeno na konzervaciji i eventuelnoj reestauraciji budvanskog spomeničkog pokretnog fonda, kako onog koji se napašao na dan zemљotresa u pojedinih objektima, tako i onog nađenog tokom izvođenja radova;

j/ ne sumњамо да је, и поред довољno stручnih ljudi при РО „Стари град“, требalo консултовati ili angajovati emisnente jugoslovenske stручnjake, ali je bilo mnogo spoljnih saradnika bez kojih se moglo. Поред тога, сигури smo da bi neke greske u obnovi bile izbjegnute da su консултовани старији грађани.

Неопходно је dati preгled koliko је било angajovano institutija i спољnih saradnika u nadзорu, koliko је представа uтрошeno појединачно по institutijama i појedinicima. Вјороватно bi se u svakoj другој прилици средства uтрошena za nadzor mogla ugraditi u izvođачke troškove.

Međutim, за средства Fonda sолидарnosti то ne bi moglo, јер су она dodijeljena грађanima као пострадалom становništvo u elementarnoj nepogodi;

О продатим становима

k/ зашто не ставiti на јавни увид koliko је РО „Стари град“ са свим svojim претходnicima, чији је она pravni naslednik, uтrosila представa za lичne dohotke, препrezentaciju, stambe credite, putne i seliđbenе troškove u zemlji i inostranstvu, troškove putničkih vozila, ПТТ и troškove grijanja, troškove firme Yamaha-putne troškove za obilazak firme, за boravak njihovih представника i formiranje firme ovde, rentabilnost tog, troškove izgradnje prizemene baракe za канцеларије- да ли је, како и коме, prodata i za koliko, као i ostale materijalne troškove. Због чега nisu prikazana osnovna средства i njihova vri-

jednost, средства рада, ситан инвентар, зграда u власништву, стамбени i пословni простор, уколико ga посједују, i садашњa вријednost tih средставa;

l/ из списка продатих станова ne може се видjeti како су без лиценцијe продавани (цијena постоји, али не i износ), da ли су купци na вријeme исплатили станове, da ли je плаћен pores na промет i, коначно, где су средства od продајe станова солидарности i na којim objektima uтрошena;

m/ зашто je РО „Стари град“ почela da вršila pao katastarskim knjigama грађana, pravi kvazi спискове o њihovim imovinama i доставila јih Odjelu za urbane i komunalne-stambe poslove? Na бази tih i takvih nevjerodstoјnih списkova Opštinske javni pravobraniča podnosi je zahtjev za nacionalizaciju 111, a na kraju 62 uтzemlja! Postavlja se i pitanje: зашто niјe prikazano od koga je РО „Стари град“ отkupila uтzemlja i koliko представa je iz Fonda sолидарnosti uтрошeno za њihov otcup;

Потписивање уговора под притиском

m/ нема податакa koliko је који власnik добио представa po основu zemљotresa. Цијена za uтzemlja niјe smjela biti dugačka od one koja je плаћena za ostali stambeni prostor. Radna organizacija требала је da објасни због чега није (po чијем налогу) прихватila zahtjeve грађana da u обрачу uкљuchi i uтzemlja, којa су bila (под ekspoprijata;

o/ Подружница ССРН сматра da нема никаквог оправданja za даљe постојањe РО „Стари град“, пошто je град још 29. aprila 1988. године предат грађanima od стране Предсједника Предсједништva СФРЈ, који им је пожелио срећan povratak. Сматрамо da су све информацијe i сви програми od стране РО „Стари град“ за некаквим reorganizacijama u везi са музејима, галеријама i заштiti spomenika kulture u Starom gradu bez osnova, a pogotovo u овој нашој današnjoj situaciji kada su средства Fonda sолидарnosti потрошena.

p/ Podružnica ССРН сматra da nema nikakvog opravdavanja za dalje postojanje RO „Stari grad“, poshto je grad još 29. aprila 1988. godine predat građanima od strane Predsjednika Predsjedništva SFRJ, koji im je želio srećan povratak. Smatramo da su sve informacije i svi programi od strane RO „Stari grad“ za nekakvim reorganizacijama u vezi sa muzejima, galerijama i zaštitu spomenika kulture u Starom gradu bez osnova, a pogotovo u ovoj našoj današnjoj situaciji kada su средства Fonda sолидарnosti potrošena.

На основу свега што je изнijeto, Podružnica ССРН са свим структурama сматра da се ovakav izvешtaj ne може усвојити, већ da треба, na основу datih primjedaba,

ДЕЛЕГАТСКА ПИТАЊА

● Желимо да имамо жив град, a da li то желе i nadležni из Скупштине општине Budva?

● Da li onaj ko je donio rješenje o otvaranju radnje može istu da ukinie ukoliko vlasnik ne postuje određene odlike?

● Zašto se komunalne službe i „Elektrodistriбуција“ ne briňu o infrastrukturni u Starom gradu?

● Kako sačuvati pojedine dруштvene objekte u Starom gradu?

● Zašto dруштvene i radne organizacije: КИЦ, „Montenegro-promet“-bivши „Jadranski“, „Montenegro-expres“, „Budvanska rivijera“, „Borovo“, „Arhiv“ i drugi ne opravljaju svoje objekte i tako se pridružuju revitalizaciji grada?

● Šta je sa bivšom kućom СДК i novom kućom (objekat 52) ispred Palame? Chiјe su i koјe је njihov vlasnik?

● Ko ћe очistiti ostatak materijala od gradilišta oko Царинаре,iza Pizaniće, na Brijeđ od Budve, испод Fratarice, Vrt Muzchura?

— Ko je i po čijem налогу dozvolio da se postavi ploča-zahvalnica od investitora Stari grad i izvođača „Integral“? Treba napraviti novu ploču na kojoj bi pisalo: „Građani Budve zahtvalni jugoslovenskoj solidarnosti.“

— Ko ћe završiti započete radove u Starom gradu?

— Zašto je ostala kao rutolo kuća Radovića?

— Šta je s kućom-zadužbinom Toma Lekića, gdje su средства i kada ћe početi sa sanacijom?

— Ko ћe regulisati otpadne воде iz Starog grada koje сe razlijuju po Pizani?

upoznati цјелокупну југословенску јавност o утрошеним средствима солидарности i средствима грађan.

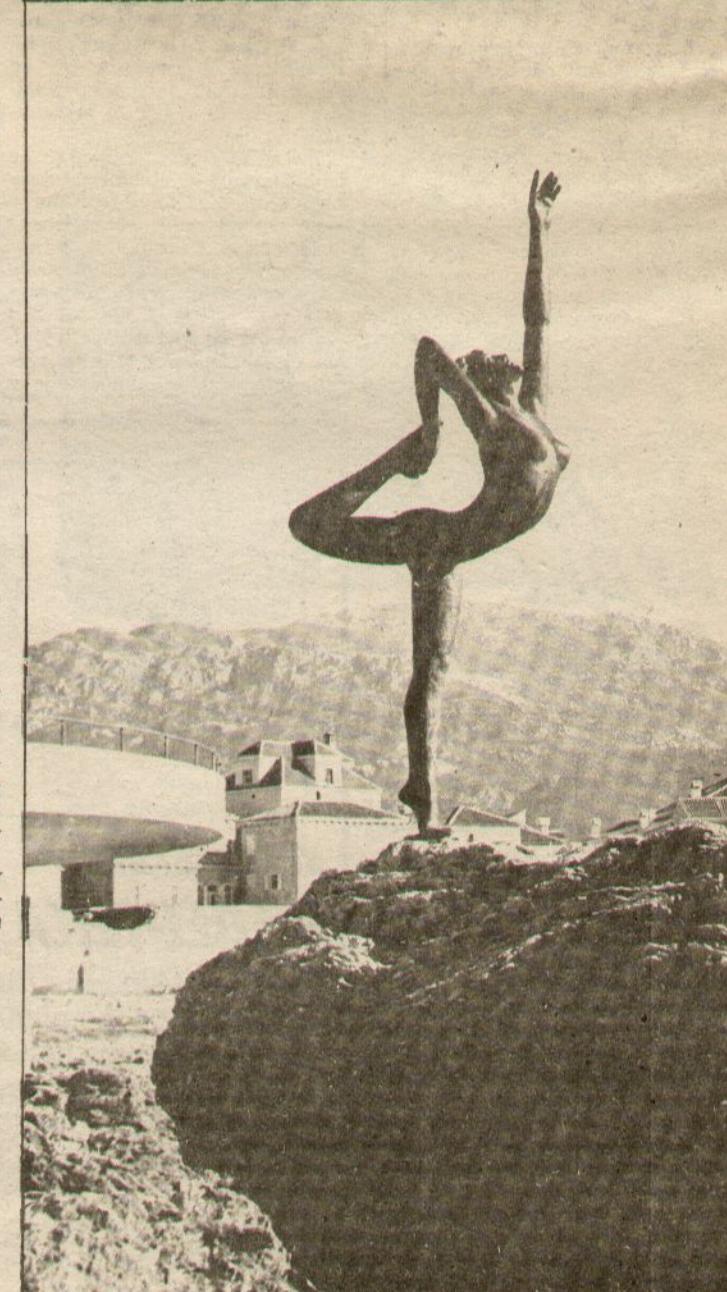
Чекање дуго десет година

Посебно треба приказati koliko је уtрошeno средstava i којe je izvodio radove na kontakt zoni, postoje li, a ako ne postoje da se uradi izvođački projekti za kontakt zonu, „dijvali“ put kroz park, uređenje plaze na Brijeđu od Budve, otvarjanje i radovima na mosaiku kod хотела „Avala“ i na starij portirnici хотела „Avala“, izgradnja Plivališta (trgovište, пословni i угостiteljski prostor, refelektori, infrastrukturni objekti, projektovanje marina i radovi na marini.

Ovakav приказ раштичио bi вјечите дилеме: gdje су паре i прекинуле све расправе. Тако bi као неосновани отпали сви приговори да је грађanima Stari grad sve цаљe утврено, dok oni сматраju da su im bili teži opštinski i moćnici RO „Stari grad“ od zemljotresa! Ne треба заборавити da су građani chekali punih deset godina da se vrati u svoje domove, a to nemа цијenu.

Na kraju je predloženo da se основna средства, ситан инвентар i сва остала имовина RO „Stari grad“ ставе na јавну licitaciju, a средства која се добију upotrebe za sanaciju jednog od kulturno-istorijskih spomenika i da сe објekat u коме су сада канцелarije RO „Stari grad“ под хитно oslobođe i прилагode za useljenje четири porodice.

Љерка Драгићевић

УЗ ПЕТНАЕСТОГОДИШЊИЦУ СМРТИ ИВА АНДРИЋА

ВЕЛИКАН НАШЕ КЊИЖЕВНОСТИ

● Приповједач, пјесник, романописац и есејиста добитник Нобелове награде за роман „На Дрини ћуприја“

ПРИЈЕ ПЕТНАЕСТО ГОДИНА,

13. марта 1975. не само југословенска него и свјетска књижевност изгубила је једног од највећих представника нашег доба. Тога дана, у његовој 83. години, истекла је чаробна „хиљаду и једна ноћ“ познатом приповједачу, романсијеру, пјеснику и есејисти, љубовцу Иву Андрићу, једном од највећих писаца нашег стећења. Утрунула је једна од најсјајнијих звијезда наше литературе, која је својим сјајем и људескошћу својих општечовјечанских порука пренијела на све меридијане нашег глобуда трагику наше историје, њену хероику, радост и патње нашег човјека и богатство његовог духа. У току шездесетогодишњег књижевног рада написао је три збирке пјесама (Ех Понто, Немири, Лирика), пет романа (На Дрини ћуприја), за који је добио Нобелову награду, Травничка хроника, Госпођица, Проклета аулија, једно од најприсутнијих дјела домаће литературе код нас и у свијету, и постхумно штампани, још незавршени роман Омер-паша Латац, па стотинак приповједака (поменућено само неке: Пут Алије Ђерђелеза, Мустафа Маџар, Код казана, Труп, Чаша, Чудо у Олову, Жеђ, Мост на Жепи, Смрт у Синановој текији, У зиндама, Аска и вук, Бифе „Титаник“ За логоровање. Прича о везирском слону, Немирна година, Аникина времена, Ћилим, Разарања, Зеко Мара милосница, Јубав у касби, Ђеркан и Швабица, Јелена жена које нема. Геометар и Јулка, Злостављање, Прича о кмету Симану) и педесетак есеја, приказа и осврта, међу којима девет о Његошу шест о Вуку Ка-

ратићу, четири о Франциску Гоји, два о Калмију Баруху, поједан о Матавуљу, Петру Кочићу, Змају, Петру Прерадовићу, Јатешу, Бери Станковићу, Јовану Скерлићу, „Пјесми над пјесмама“, Исајку Самоквиљи, Сретену Стојановићу, Риги од Фере, Роману Петровићу, о Петарки и Лаури, Волту Витмену, Хајнеу, Симону Боливару, најзад више студија о ријечима, причи и причању, стилу језику, опре-вођењу...

Галерија незаборавних ликова

У свом прилично обимном књижевном дјелу Андрић је дао величанствену галерију најразличитијих ликова, почев од турских сераскера и других великолестојника, бораца за слободу и крвника невиних и набијеђених усједелица и вишеградских цизија, легендарних јунака, фратара, француских и аустријских конзула, њихових жена и тумача божјака и фукаре, пустолова и бастарда, дегенерика, „разнолике чељади“ коју воде мутни и страшни нагони, неимара, кајмака, сликара, инженера, попова, трговца, сводиља, жандарма, угољеница и кровљака до хайдука, професора, газда и жртава, злочинаца, којима је сметала све што стоји исправно, лажова, лудака, усамљеника са тајнама и немирима у себи, који пате од језовитих несаница, сакатија, пушкара, распусника и паликућа, спјетских варалица, коккара сецикеса, конспиратора, мрачњака, причалица и тешких ћуталица, манијака и очајника, малоумних и изгубљених, најгорих међу најгорима. Међу женским ликовима

чије су судбине често много-трагičnije od судбина мушкираца, сусрећемо подмукле и разочаране жене, жене-тиране, бездушие и горопадне кроповије, пожртвоване мајке и сестре, смирене супруге, храбре заштитнице и штићенице, поштене и мудре кућанице, па младе жене кратке памети а онтре језици, жене које су несрћене због своје љепоте или због тога што их сви желе а нико не voli. То су, најчешће, Туркиње, Циганке, Јеврејке, Мајарице, Полькиње, Видинке, Влахиње, Португалке, Млечанке, Гркиње, Јерменке, Францускиње, Ђурђијанке, а за већину њих може се рећи да им је судбина била мање, да су биле више човјек од многих мушкираца, јер, како каже један од Андрићевих јунака, „жене стоји као капија на излазу као и улазу овога свијета“.

О ријечима, причи и причању

Обиљежавајући петнаестогодишњицу Андрића веома, подсјетићемо се на његове ријечи о ријечима, о причи и причању, а прије свега о језику, који је за њега не само средство за споразумијевање него и свјесни и несвесни, видљиви и невидљиви живот људи изван кога постоји само самртно ћутање. Он истиче да не мора те ријечи која је без везе са животом као што нема биљке без подлога која је храни, па препоручује да треба бити близак људима, слушати њихов говор, размишљати о њему и живјети с њим као брат с братом. Јер, ријечи навиру „као рој пчела, па треба бити стрпљив и међу хиљадама најви ону праву ријеч – матицу“. У противном, може се догоđiti да нам голима ријечи личи на никшу празних пропарада. Ријечи се – наставља Андрић – не могу циједити из налив-пера. Сувишне ријечи не живе, не грију, не свјетле, не казују ником ништа. Мртве на

га језика може се мјерити култура једног народа, јер, као што је Франц Кафка једном рекао, „језик је наша љубав до гроба“.

У Будви, на жалу

У постхумно штампаној књизи „Знакови поред пута“ налазимо подatak да је Андрић боравио у нашем граду. Овде у Будви, на жалу, одједном му се јавила мисао, али као туђа, без везе са оним како он, иначе, мисли и шта ради. – Чини ми се – читамо у тој биљешци – да је цијела васиона посјана свјестима, оваквим као што је моја, и вишим и нижим од ње. Све су свјести у васиони, али у једној није садржана цијела васиона. Много теже могу да замислим мртву васиону, насељену мртвим стварима у којој не живи никаква свјест. И одмах се јавља помисао да то што ја називам васионом, са свим што замисљам о њој, и није друго до моја свјест с њеним видиком, њеним границима и њеним дometom. Тако, и не постоји нека васиони, која је изван наше свјести и која се може објективно утврдити, него постоје безбрјне васионе безбрјних свјести као непрегледни број кругова – неки од њих се сијеку, неки додирују, а неки и не знају један за другог.

Не зна се када је Андрић ове редове записао у својој цепној биљежници коју је почeo да води када је имао свега осамнаест година. Чињеница је, међутим, да то нису његови утисци и запажања о граду који је тада имао три пута више година него становника, већ размишљања о васиони, њеној бесконачности и људској свјести, размишљања подстакнута једнога дана, док се одмара у Будви, на њеном жалу.

Милосав Лалић

Наш језик – љубав до гроба

Страну ријеч – истиче Андрић – треба употребити само онда кад се без ње не може, а то би требalo да буде ријетко. Међутим, многима који пишу или говоре као да је прва и посљедња намјера да то раде што чешћe! Ваљда мисле да ће тако испasti ученији, а често им то и успијева, јер, у противном, не би у толикој мјери запостављали свој језик. Управо, због тога се догађа да их неуки свијет држи на већој цијени. А то је само мир и ништа више. Такви људи личе на сеоске удаваче којима родитељи, ради глупог престижа, ваде здрave зube да би им ставили позлату... По томе како се бори за чистоту своје

ХУМОРЕСКА

КРАЂА

– Хало, директоре! Догодило се нешто страшно! Ужасно, не-замисливо, језиво! – викао је у сав глас шеф обезбеђења предузећа „Југофотељ“.

– Петровићу, обуздај се! Реци ми, побогу, шта се то догодило! Зашто си ме пробудио у три ујутро? – викао је, такође, директор с друге стране.

– Језиво, страшно! Не смем ни да помислим!

– Шта је пожар, поплава, земљотрес? Да не гори фабрика?

– Не гори, ал је страшно! – објашњавао је Петровић, сав ознојен.

– Поллава? Вода преплавила погон крај Дунава? – викао је директор, већ изнервирани.

– Није поплава. Низак је водостај, па риба гризе лепо! Али је за нас, догађај, страшан! – објашњавао је шеф обезбеђења.

– Петровићу, хајде, молим те, дај се смири, па ми све лепо испричај, шта се то догодило, зашто си звао, али причај тако да те разумем, а не да се понашаш као на квизу! Јеси ли разумео? – галамио је први човек фабрике.

– Па, човече, цело време покушавам да вам кажем да се догодила КРАЂА! Десила се крађа у НАШЕМ ПРЕДУЗЕЋУ, директооре! Схватате, покрадени смо! – викао је шеф у сав глас!

– Јао, шта су нам сада укrali? План производње, план извоза, завршни рачун, пословну тајну или „голишаве“ слике моје секретарице са годишњице предузећа? – птао је директор.

– Није, није! То нису дирали директоре, све сам лично проверио! Та документа су на свом мјесту... То их није занимало! – објашњавао је још увек збуњени Петровић. – Али су, директоре, јој, не смем да кажем... однели нешто много вредно.... Страшно!

– Ако ми не кажеш шта су однели, Петровићу, одмах ћу те суспендовати и смањити плату за 50 одсто! Причај, одмах, сада!

– Па, обавили су један добар посао!

– Добар? Шта су уkrali?

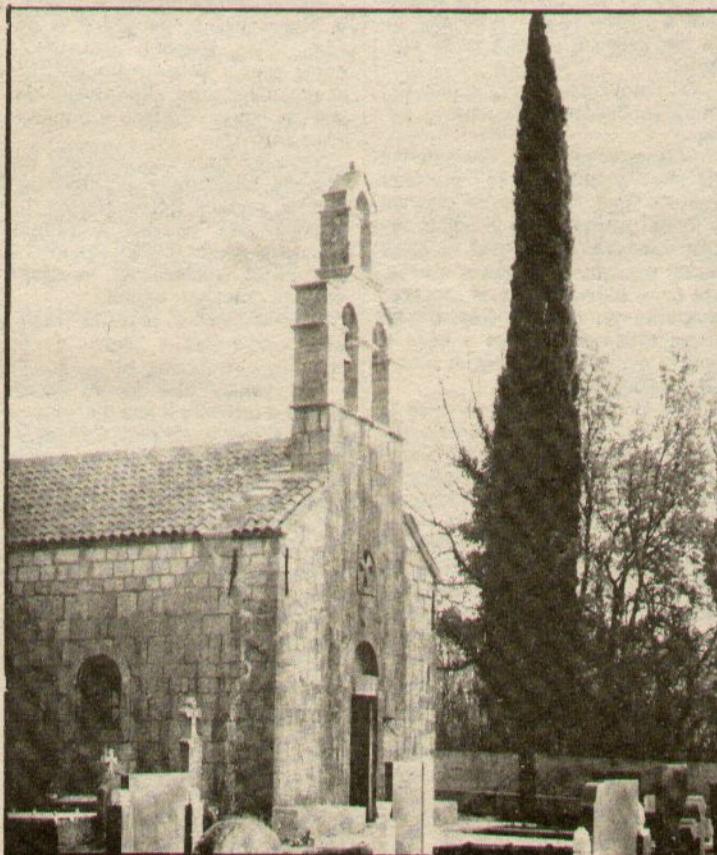
– Однели су, овај, вашу нову кожну ФОТЕЉУ, вашу омиљену кабинетску фотографију, која кошта 10 милијарди динара! – рече шеф службе обезбеђења и седе на столац.

– Петровићу, Петровићу! – рече директор после 15 секунди, после малог напада смеха, – Соме један дунавски! Зато си ме будио у ово глуво доба ноћи?! Требало је да позовеш главног пословођу производног погона, друга Ђоку Паркацију, и да му наредиш да ми до јутра обезбеди исту нову ФОТЕЉУ, истог типа и модела! Човече, ваљда знаш да смо ми предузеће које прави БАШ ТАКВЕ ФОТЕЉЕ, па ће се у магазину наћи једна која одговара мом укусу!

■ Карло ВЕРЕБ

АКЦИЈЕ ГРАЂАНА

ОБНОВЉЕНА ЦРКВА

НА СЛИЦИ: ЦРКВА СВЕТОГ СПАСА

В. М. С.

Сељани Марковића и Лапчића, они који потичу из ових села, а сада живе у другим мјестима и грађани који су однедавно становници ових села, прикупили су до октобра 1987. године 3.175.000 динара (било је то тада око пет хиљада западнонемачких марака) и уз помоћ радних организација и Цркве приступили обнови цркве Св. Спаса у Марковићима која је тешко оштећена у катастрофалном земљотресу 1979. године. Непуне двије године касније радови су завршени црква је почетком септембра освештена, а скромном цвеканошћу обиљежен завршетак радова.

Пред црквом Св. Спаса је и сеоско гробље Марковића и Лапчића које сељани својим средствима објединијели у фонду, уређују. Гробље је једно од најуређенијих на подручју наше општине.

ПРЕДСТАВНИК УНЕСКО-а У БУДВИ

СТАРИ ГРАД НА ЛИСТИ

СРЕДИНOM овог мјесеца, госпођа Ана Рајдл, директор Одјељења за заштиту светског културног наслеђа при УНЕСК-у у Паризу упознала се с десетогодишњом обновом споменика културе у нашој општини. Прије тога обишла је Котор.

- Задовољан сам што ми се пружила прилика, да упознам значајан дио светске културне баштине. Резултати обнове послије разорног земљотреса 1979. године су солидни, али сам свјесна, да има још много тога да се уради. Наша организација ће све учинити да помогне даљу обнову овог заиста вриједног споменичког блага, рекла је госпођа Рајдл.

У Будви, госпођа Рајдл се интересовала посебно за даљу обнову Старог града, чија је конструкција санацija завршена прије годину и по дана, као и седам манастирских комплекса. Обишла је обновљене манастире Прашквицу и Градишта.

Одговорни из Скупштине општине госпођу Рајдл су упознали са намјером, да Будву кандидују у упис у листу светске културне баштине.

С.П.

ГРАД ТЕАТАР

ПОЗИВИ СА СВИХ СТРАНА

Од Бранислава Лијешевића, директора Културно-информационог центра и Јељтег фестивала „Град театар”, смо сазнали, да ће по први пут позоришне представе рађене за овај фестивал бити приказане и на неколико југословенских позоришних фестивала, што је још једно признање југословенске јавности фестивалу „Град театар”.

„Кањон Мацедоновић”, у режији Виде Огњеновића, који је прошлог љета био позоришни догађај сезоне у Југославији, биће игран на 35. југословенским позоришним играма у Новом Саду, односно на Стеријином позору, а најљепша карневалска пјесма из XV или с почетка XVI вијека „Јеђуљка”, која својом њежношћу и љепотом израза спада у најљепшу поезију дубровачког пјесништва, у режији и адаптацији Рахмана Бурхана, биће приказана на загребачком ЕУРОКАЗУ и сарајевском МЕС-у. Монодрама „Франкенштајн учи танго”, Синише Милетића биће изведена на Фестивалу југословенског алтернативног театра у Титограду, а „Хитлер је међу нама”, ауторски пројекат Маринка Николића и у његовом извођењу иде на фестивал монодраме и пантомиме у Земуну.

С.П.

ЉЕТОС У БУДВИ

„ЛУЧА“ ИЗ АМЕРИКЕ

- ЈЕДНО од највећих изненађења фестивала „Град театар 90“ свакако ће бити гостовање театра Силикон драме из Сан Франциска, који ће се представити филозофским дјелом Петра Петровића-Његоши „Луча микрокозма“. Представа ће бити мултимедијалног карактера. Играће се код манастира Подмайнине, удаљеном два километра од центра Будве, где је Његош стварао „Свободијаду“ и дјелове „Горског вијенца“. Сценарио пише Владан Мијатовић-Живојинов, који је умјетнички руководилац Силикон драме. Он је крајем прошле године боравио у Будви, какада смо се договорили око овог пројекта. Силикон драма долази без хонора, а у представи ће играти само четири глумца, каже Бранислава Лијешевић, директор КИЦ-а.

Посебно је занимљиво, да не музика за „Лучу микрокозму“ компоновати Јоко Оно, велика светска медијска звијезда, супруга рано преминулог Џона Лејона, легенде Битлса. Она ће се моранда жда и појавити у једној од улога, какада смо сазнали од Владана Мијатовића-Живојинова.

С.П.

МИСТЕРИЈА КОМУНИКАЦИЈА

КОМУНИКАЦИЈА та творевина савременог човјека двадесетог вијека и „велика ријеч наше времена“, представља ошти извор теорије рецепције која је годинама гушене и оспоравана, а сада донекле добија свој израз, реинтегришући се у нове облике из старијих темеља. Свједочење овоге је управо завршена иницијатива, од стране најистакнутијих филозофских теоретичара Југославије, који је у име те идеје овог љета овде у Будви подудуком духа, слободе и слободе комуникације.

Прожимајући читаву човјечку садашњост, а реинтегришући прошлост, неминовност слободе мишљења најсопомиње да не банализујемо слободу комуникационе мисли, не поистовjeђујемо је тиме да демократијом из које се закљањавају многи делегати ЦКСКЈ. Она од нас захтијева да заједнице (па било и заједнице мрава или птица) не гледамо више као биолошки моменат, већ као универзални закон живота, универзални феномен човјечке културе, његове умјетности и цјелокупног духовног живота, на сасвим нов начин комуникаирања – без политичких расправа и наметнутих мишљења.

Ми нијесмо више у стању да продукујемо интелектуално-литерарну стварност јер је политика увркla у сваку пору нашег организма, јер смо навикнути да готово сваку умјетничку – стваралачку димензију гледамо искључиво кроз призму политичке функције. У прилог овоме говори и недавно одржана јавна трибина овде у Будви, са Слободном Селенићем, – књижевним мислиоцем, књижевним критичарем и пресједником Савеза књижевника Југославије, која је била – више исповјест великих политичара него ли писца и ствараца.

Одујек се знало да се књиге пишу да би их неко читao, па су временом која претходе нашем, потискиvala то знањe на маргинu друштвене и културне свијести. Но наша времена нjevјешто комуницирају са њом, или је и та културно историјска сфера сведена на комерцијалну димензију (ново-компонована народна музика, љубавни викенд романси и sl.).

Истинu је да се свака права умјетnost засниva на kvalitetima, али је истo тако истинu da konkretno umjetnicko djelo, u svom dрушtvenu i historijskom kontekstu predstavlja kvantitet, u komе ne primalač, citalač ili gledalač, svojim okom i preko svog doživljaja uviđe na nov nacin doživljavati nove kvalitete.

3. Раковић

ВЕСНА ПАРУН ИЗМЕЂУ ЗАГРЕБА И БУДВЕ

ДОБРО НАМ ДОШЛА

● Бит ћу радосна пригрилиш ме граде Будво, барем ти онако како ме моји нису – пише Весна Парун

● Позив градоначелника Будве познатој поетеси

ВЕСНА ПАРУН

ОТВОРЕНО писмо хрватске и југословенске пјеснице **Весне Парун**, објављено у „Побједи“, 29. јануара, у југословенској јавности изазвало је велику пажњу. Велика поетеса, која, до сада није гостovala на Тргу пјесника у том писму је написала: „Ja, Весна Парун, књижевница хрватска и југословенска, на своју пресудној животној раскрсници одлучила сам да вам ово необично писмо упути, у жељи да на најбољи могући начин јавности објазним о мом неодложном одласку из досадашњег мјеста боравка у пресељењу у Црну Гору. На тај сам корак натјерана разломи које сам спремна изложити оширији у вашем листу када за то буде прилика. Због здравствених проблема, а и због тога што сам рођена на мору, мој избор је пао на принципу ривијере црногорске: на питому Будву.“

Бит ћу радосна пригрилиш ли ме, граде Будво, барем ти онако како ме моји нису, те да довршим своје збирке пјесама у миру и сабраности, подно маслинине твојих.

Опћини Будва остао ћи мој – то јест, друштвени двособни стан у Загребу, на који имам станарско право. Амин.

Молим да ми опростите што у овако озбиљан тренутак по све нас у овој земљи долијевам још и ову као особне горчине у Црну Гору и у правду њезину вјерујем, а младим чељницима под Ловћеном и Дурмитором – и народу који им помаже – нека је са срећом.

О њеној жељи предсједник СО Борђије Приболовић нам је рекао:

– Писмо уважене пјеснице Парун, одјекнуло је жестоко широм Црне Горе. Веома смо ми у њиховим невиним баралцима свешињи још дуго гледа кроз прсте – али од Весне Парун они такву затражену секурутатејску, на ово тло тек забуну додулату „потврду о кретању“, док је при здравој памети и док је у њој мрва поноса и грађанске чести, добити неће! Добит ће, уместо тога, једну лирску опрштајну пјесмицу – попут оне „збогом Чикита“ – кад Црна Гора пошаље своје пјесмохрани баликанске поletarce овамо по мене...

Даље, Весна Парун, Арсенићи у „Политици“ 1. фебруара је рекао: „Није згорега напоменути овом граду, нес克ромно, да сам носилац награде „Владимир Назор“ за животно дјело и дописни члан ЈАЗУ...“

У писму пријатељу пјеснику, Радомиру Јуљаревићу у Титограду, које је упутила Весна Парун, 15. јануара ове године у задњој реченици пише: „О чему сањати? О бајковитој, спасносној, по мјери човјека стасалој: Будву.“

Пјесник Ранко Јововић, поводом жеље Весне Парун да се пресели у наш град, вели:

– Одувијек сам волио Весну. Волио и цијенио и као пјесника и човјека. Ово њено писмо скватам као жудњу за југом, за људском топлином. Она бјежи од неке страшне зиме. Доживјеју то као велику радост, ако међу нама нађе макар мало топлине. Читајући њено писмо осјећао сам да се гушим.

Желидраг Никчевић, пјесник и књижевни критичар, додаје:

– У овој уморној, резигнираној земљи није никаква привилегија бити домаћин. Још мање – бити гост. Пјесници попут Весне Парун морали би – ако има правде и љепоте – под сваким небом бити добро дошли. Због тога без додатних мистификација треба рећи једноставно: добро нам дошла Весна, добро нам дошла њене „Зоре и вихори“.

„Творац“ и „маг“ Трга пјесника, најдуже пјесничке манифестије у Југославији, пјесник Радомир Јуљаревић, каже:

– Није ово први пут да ствараoci траже политички азил у некој републици – ја тако тумачим писмо Весне Парун. Црна Гора је доскора била препуна унутрашњих емиграната. У Хрватској је прекипљено чим Весна Парун није дозвољено да на миру живи у таквој-унутрашњој емиграцији. Весна Парун се одлучила за „добровољни“ егзил у Црну Гору, а ја вјерујем да ће Црна Гора за Весну имати више разумевања и топлине од њеног завичаја.

Бранислава Лијешевић, директор Културно-информативног центра, поводом писма Весне Парун, вели:

– Жеља Весне Парун, да постане наша суграђанка, потврђује идеју, да Будва постаје уточиште за све људе слободног духа и незаробљеног ума. „Град театар“ и Трг пјесника постају мјеста одакле се слободна пјесничка ријеч и филозофска мисао директно укључују у светске токове културе. Надам се, да ће тај корак који ће Весну довести у Будву бити ускоро на прављен.

Светозар Радуловић, члан Савјета фестивала „Град театар“ је додао:

– Није случајно што је Весна Парун одабрала Будву – град пјесника, сликара, глумаца. Овдје су живјели: Крсто Ивановић, Стјепан Зановић, Емерико Ђоновић, Антон Којовић, све пјесници и Стефан Митров Љубиша, великан књижевне ријечи из прошлог вијека, који је спајао српски и хрватски народ, као што то данас чини и Весна Парун. Дирнут сам разлогом због кога долази Весна Парун у Будву. Вјерујем да ћемо јој сви пружити руку добродошлице.

Поново смо разговарали с предсједником СО, Ђорђем Приболовићем, 7. фебруара, управо када је упутио писмо Весни Парун. Он пише: Постована поетеса Парун,

Послије контакта и разmjene mišljenja posrednim putem preko sredstava javnog informisanja, mislim da ima mјesta da Vam se direktno обратим i uputim ovo pismo. Naравno, povod je upravo Vesa izjava o promjeni mјesta boravka i opredjeljenje da Budva буде grad u kom bi se trajno nastanili. Takva vijest brzo je obišla Crnu Goru i cijelju našu zemlju.

У Будви је то примљено као ведар глас и представљао је пријатно изненађење и једну врсту признања за све оно што Будва чине за културу.

Иако, без претходних разговора и ближих упознавања са овим градом, читајући Ваше пјесме пуне топлине и љубави, чини ми се да се то није десило све слушају. Ваша одлука је логична. Носили сте Будву, њене маслине и море, осунчане пјесаке и ове људе у себи. И Ви сте њима блиски и препознају се у пјесмама Ваших и мучи их сличне жеље и недоумице, бриге и осећања о којима тако лијепо пишете.

Зато, најбоље било је, да дођете у Будву, да будете наш гост неколико дана, да се на топлом медитеранском сунцу испод маслина „кривојератих“ договоримо како би најједноставније могли испунити Вашу жељу да будете становник Будве, града отвореног за све људе добра воље, какав је и био у својој двије и по хиљаде година дугој историји, чију традицију желимо наставити.

■ Станко Паповић

ИЗ ПЕРА КРИТИЧАРА

ЈУНГОВО САМООТКРИВАЊЕ

● Карл Густав Јунг, Сећања, снови, размишљања, Медитеран, библиотека „Архе”, Будва, 1989. –

НА НАВАЉИВАЊЕ својих пријатеља и сарадника, после дужег оклевења, Јунг, већ у позној старости (83 године), пријао је да својој ученици **Анијели Јафе** у низу разговора, кроз властита сећања и снове, исприча повест о свом животу. Као је време одмисло овако психолог са све више жара и интересовања радио је на својој исповести, те је нека поглавља саопштио непосредно, у писаном облику („Детињство“, „Године школовања“, „Године студирања“ итд.).

Књига **Снови, сећања...** јесте крајње необичан и узбудљив осврт на властите живот и дело једног од највећих умова овог века. Необичност ове аутобиографије у томе је што у њој има релативно мало спољашњих, често досадак биографских података (хронологија животних до-гађања), већ њоме доминира ауторов субјективни, унутарњи живот, те је она превасходно прича о драматичном душевном сазревању и налажењу себе самога. У њој је К.Г. Јунг изложио своје пресудне доживљаје, визије, снове и халуцинације, односно свој лични развој и, паралелно с њим, настанак својих основних теоријских идеја, хипотеза и кључних поставки, тј. генезу властите духовног дјела.

Систематским и дубоким урањењем у прошлост и анализом сопственог духовног пута, Јунг није желео само да се пријести свог живота и да себе још једном подвргне дубинској анализи. Његов циљ је знатно виши: исповешћу о тегобном путу самоспознаје и о низу значајних откровења која су му се указала на овом путу, велики психолог и не-паториени мистик жељео је да потомству остави једно дубоко лично проживљено религиозно, духовно завештање. У томе је, како ми се чини, највиши етички и духовни смисао ове књиге.

У Јунговој аутобиографији у првом плану је његов интимни, унутарњи живот испуњен конфликтима, душевним кризама и тренуцима самоосвешћења, а споредно, у другом плану је тераписко дело које настаје као плод његових изненадних увида, снови и чудесних приказана. Снови, фантазије и халуцинације сачињавају оно што алхемичари називају *prima materia* Јунговог духовног, научног и религијског дела. Готово на крају свог животног и стваралачког пута чувени мистик и мислилац сећајући се свог детињства и младости, изјављује: „Сва моја дела, целокупна моја стваралачка делатност, потекли су из тих првобитних фантазија и снови који су почели 1912. пре готово педесет година. Све што сам касније уобличио у дело, већ је било садржано у њима, иако у почетку једино у виду емоција и слика“ (с. 193). Јунгови тераписки конструкти, његове тезе о колективно несвесном, архетиповима, аними, персони, Ја-средишту итд., његова теорија снови, религијске идеје, само су изданици његовог властитог процеса индивидуације дуготрајног и непрекинутог тока самоосвешћивања и самоспознаје. Ови појмови и термини су му неопходно оруђе да упозна и савлада сопствене несвесне дубине и сile у њима настањене, односно да са успехом кормилари на опасном путу испуњеном препрекама и кризама, како би доспео до средишта сопствене личности. „Моја је наука представљала једини

Књига **Сећања, снови, размишљања** на заиста импресиван и веома убедљив начин показује да је Карл Густав Јунг био не само мислилац и психолог величина формата, већ и човек свестан своје значајне и тешке мисије, а то је бескомпромисно истраживање најдубљих слојева човековог душевног подземља, оних најмрачнијих и најхарахничких структуре људске психе. Захваљујући свом сензилитету, огромном таленту, изванредној енергији (познаваје је не само медицину психијатрију и психологију, већ и антропологију, митологију, алхемију, историју, фолклористику, религију, филозофију, итд.), или пре свега и надасве реткој духовној смелости, Јунг је свој свети затратак како ваља испунио.

■ **ЖАРКО ТРЕЂЕШНИЋ**

IN MEMORIAM

ТРАГОМ ДОКУМЕНТА ПРОШЛОСТИ (23)

ЗАВЈЕРА ПРОТИВ КЊАЗА

припрема: **Марко Ђ. Ивановић**

РУЦОВИЋИ су као поповска кућа имали везу са манастирима Станичићи и Подманине, а преко њих и са владарском кућом Петровића. То познанство довоље је и до брачне везе између Јока Гашова Руцовића и Гордане Савове Петровић. Митрополит Петар I био је Горданин, исти стриц, односно очев брат, а Владика Раде, исти рођак, од њеног другог стрица Томе Маркова. Гордана је имала три сестре и три брата. Двије сестре су биле удане у Гњиле, Стане за Иву Ђоковића и Јовану за Ђуре Ћолићића, док се трећа, Ивана, удала за Филипса Радонића. Георгије Ђорђије, Марко-Машан и Вуко су њена браћа.

Горданин најстарији, а уједно и најпознатији брат, Ђорђије, несрећни је црногорски владар. Његов стриц митрополит Петар I, прво га доводи за јакона у манастир Станичић 1821, али он убрзо долази у скобу с попом Јоком Стефановићем, секретаром манастира Станичићи и Подманине. Митрополит уз помоћ архијереја Аксентија, Ђорђијевог оца (Саве), брата (Марка) и рођака (Станка и Јока) учини међу њима умир (13. 1822.). Одмах затим Владика помиши на своју замјену и преко Народне скупштине одржане 6. VIII 1823. одређује Ђорђија за наследника. Владика шаље синовица на школовање у Русију, уз претходну одлуку СИНОДА и одобрење цара Александра учи на духовној Академији Александра Невског у Петровграду, (од 18.X 1825 до 15. V 1829.), а уз цареву стипендију од 2.000 рубала годишње. Трошак више од стипендије и тражи од Министарства иностарних дјела да му се дају додатна средства из фонда помоћи црногорском народу. Не завршава школе за духовника, те на свој захтјев и уз одобрење Владике, пребацује се на војну академију, успјешно је завршава и враћа се у Црну Гору (1834) као први школовани црногорски официр.

Митрополит Петар I, након неуспјelog школовања Ђорђија, пред смрт одређује другог наследника. Од преосталога два синовца, браће Пере и Рада Томова, избор пада на млађeg 16-годишnjeg Рада, јер је старији Пере већ био ожењен. Гувернадор Вуко Радовић против је Радовом избору, говорећи да треба чекати Ђорђијев повратак из Русије и да се он лично изјасни прима ли се за господара или не (за овај свој став био је затваран и прогнан из Црне Горе од владике Рада).

Ђорђије, након повратка из Русије (1834), није одобравао политику владике Рада и стапио је његов однос према Владици био натенут. Његова мржња према Владици повећала се и тиме, што није постављен за предсједника Сената (постављен је за „вице президента“ и углавном је команђовао војском) како је сам желio и што је Владика продао манастирске земље у Манијама, а исте је обећао подарити њему и његовој породици. И поред ове негове зловље, владике Раде је често посећивао Ђорђијеву сестру Гордану и по родицу Руцовићу у Подструготу за vrijeme његових честих боравака у манастиру Подманине. Приликом посјете бива увијек „стиман“ да сједи на истој столици („каријеги“), коју је породица чуvala, а Јоке I. Радовић, након извршене поправке и конзервације (уз недостатак подлоги, поклонила је 1978. год, манастиру Подманине, оцу Гарадзу, на спомен и чување.

Ђорђије, након повратка из Русије (1834), није одобравао политику владике Рада и стапио је његов однос према Владици био натенут. Његова мржња према Владици повећала се и тиме, што није постављен за предсједника Сената (постављен је за „вице президента“ и углавном је команђовао војском) како је сам желio и што је Владика продао манастирске земље у Манијама, а исте је обeћaо подarити њему и његовоj порodici. И porед ove nегovе zlovљe, vladikе Radе je čestoch posećivaо Ђorđiјevu sestruru Gordanu i po rodiču Ruzoviću u Podstrugotu za vrijeme njegovih čestih boravaka u manastiru Podmaniñe. Prilikom posjete biva uviјek „stiman“ da sjedi na istoj stolići („karijegi“), koju je porodiča čuvala, a Јoke I. Radović, nakon izvršene popravke i konzervacije (uz nedostatak podlogi, poklonila je 1978. god, manastiru Podmaniñe, oцу Garadzu, na spomen i čuvanje).

Ђорђију се није испунила жеља да заузме црногорски престо ни послиje смрти владике Рада (1851). Владика је за своју замјену одредио Даниила, сина од својег истог рођака Стаке Стјепановића. Данилов (због зекастких очију често зван „Зеко Мали“) избор за књаза, изазивао је бројне неприлике у његовој kratkoj osmogodišnjoj vladavini. Ambičije za vladarsku krunu imala su vladicin brat Pere Tomov, Ђorđije Savov i mlađi vral talentovan Stjepan Andrija Perović-Cuča (1830-1857), sestrini Perev i vladikе Radova.

■ **ЖАРКО ТРЕЂЕШНИЋ**

Кадићу родом из Јелопавлића, књаз је силом најтрео жену да се преуда за једног његовог перјаника. Тешко не могавши се осветити нити од срамоте живјети у Црној Гори, емигрира у Цариград и ту је чекао прилику да се освети књазу ван црногорске границе. А и многи други ковали су завјеру против Књаза. Међу осталим и Нико Оташев из Будве тражио је Црногорца да убије Књаза, а за његово убиство давао је новац и један Грековић из Кастел Ластве.

А и послиje књажеве смрти осуђивани су његови завјереници на смрт. Тако главари Ријечке нахије на Ријеци Црнојевића, свега неколико дана послиje књажеве смрти (7. августа), осуђују на смрт Вукала Богдановића Дрепуна, Прелу Муњинова и Јока Белова, а исти су били са бјеџунцима у Будви и Котору, који су ширили гласове да ће књаз убрзо погинути, а на престо ће доћи Ђорђије. Из Црне Горе прогнао је велики број грађана нарочито из Бјелопавлића (сама Кадића била је прогнана 70-90 у околину Скадра).

У завјери против Књаза учествују и **Рацовићи** звани Чаприце (ово име добили су по томе што је неки од Руцовића држao новац у чапри од брава, други то видjeli и прозвали их Чаприце). У завјери су посебно истцао **Горданин** син **Иво** са жељом да добе његов ујак Ђорђије на црногорски престо. Завјера је откријена, а о томе је Сенат водио ислеђење 9. децембра (Вуксан, Записи, сеп. 1937. ст. 137).

„Преслушавани су Станко Отов и Миха Шуљин. Миха је признао, да је са Станком пошао у Мајине код Чаприце (Руцовића) да прихвате 150 фунти праха, да га донесу на Ријеку и да лагумaju кућu у којој је сједио Књаз кућu, у којој је сједио војвода Мирко. Миха је рекао да прах овом приликом нијesу донијeli, пошто је било рђаво вријеме. За Михом је изведен Станко, али није htio nista priznati. Svojen je sa Vasom Savovim Filipovićem, koji ga je vodio kad je pošao s mazgom u Majni ne u druzištu Miňinom, a sutočen je i s Mihom. „Opaživili su da ga je drug izda, izda se i sam. On je ispojedio, da ga je Čapriča pozvao i prisovjetovao da ubije Kњaz, a bežavao ih mu da ne sređan čovjek biti ako akto izvriši; da je Čapriča kupio 150 funtata praha i kazao mu da ga potpali pod kuću u kojoj je sјedio Kњaz na Rijeci i pod kućom vojvode Mirka; da mu je prepucrao da prah potpali onda, kad budu skupa s Kњazom, i senatori, kako po smrti Kњazevu vojvodu ne bi ostaо vojvoda Mirko kao glava naroda i kako bi onda, pošto bi se umišljeno zločinstvo izvrišilo, Čorje na Četinje došao i proglašio se za Gospodara. Počem je ovo iskazao rekao je: „Proklet bio i Čorje i Čapriča, koji su me na ovo naveli i ne bilo im prosto ni ovog ni onog svijeta“. Odmaх, kako je atentat osuđen čestitaju Kњazu spasenje Ekar (francuski konzul u Skadru - MI) i Petković (ruski konzul u Dubrovniku - MI). Petković ne зна tачno u čemu je stvar, pa molii da mu se namjeravaju atentati saopštiti u detaљima, kako bi o tome obavijestio svoju vladu. Kњaz zahtavljujući na čestitci piše Petkoviju 10 decembra: „Dana 28. novembra ođem s Kњazinom, bratom Mirkom i s nekolicijskim senatorima na Rijeku u namjeri baviti se tamu jđino deset dana. Treher decembra cestane se Crnogorac Čilićevim, koji je rod sa strijem našim Čorjem. Čapriča znači da je Čilićevu poginuo jedan rođak, podandni austrijski, prije dva mjeseca danas u Budvi od nekih Crnogoraca, zapita ga bili osvetlio sloga rođaka, na koje mu Čilićev odgovori, da bi posjekao triista Crnogoraca za njega, kad bi mogao. Na ovo mu Čapriča primijeti, da he dosta biti ubiti jednoga, koji vrijeđi više od triista njih i priopšiđi mu kako je kupljen 150 funtata praha, kako he dobi po njega Crnogorac Stanko Otašev Petović sa mazgom, kako he ga metnuti pod kuću u kojoj smo se mi našli i t.d. Čilićev saopštio je slike učestnika atentata na Rijeku. Na Rijeku je išao i bachen u tamnicu. Poslije dva dana prizna sve što je Čilićev za njega kazao, a osim toga ispojedio, da je htio minati ne samo Kњazu, gdje smo mi bili, nego i onu kuću u kojoj je stanovao naš brat Mirko. On je još neke imenovala, koji su u ovom učestvovali, no niye se moglo dokazati. Cilj je bila pogubiti nas i našeg brata, a dovesti Čorja. Čozakletnik je ovaj smrđu kajkjan“.

МИТАР ДРАГОВ ДУЛЕТИЋ

ПОЧЕТКОМ фебруара ове године грађани Будве опростили су се послиje смрти владике Митре Дулетића, племенитог и мирног човјека, који је свој животни пут газио са „бодљама унутра окренутим да не дотакну никога до рођено срце и себе“.

Четвртог фебруара 1990. године, црни посмртни плакати објавили су да је, готово нечујно, нестао још један од оних скромних војника партије и револуције, драги друг и пријатељ, узорни грађанин **Митар Драго Дулетић**.

О тој изузетној партизанској младости историја нам је много рекла, али нам појединачно и поименично није казала мно-

го; није то ни могла.

Ипак, под словом Д. на страници 102. историје Четврте пролетерске ударне народноослободилачке бригаде трајно је остало уписано:

Дулетић Драга Митар, радник, рођен 1919. године, село **Дулетићи**, Будва, Црна Гора

ФУДБАЛ

СПРЕМНИ ЗА СТАРТ

ФУДБАЛЕРИ Будве, чини се, потпуно су спремни за пролећни старт у Међурепубличкој лиги. Пошто су њих неколико по сопственој жељи напустили екипу, извршена је „замјена”. Клуб је ангажовао неколико провјерених фудбалера, а онда су отпочеле озбиљне припреме за наставак првенstvenih борби за бодове. Радило се итекако на стицању коидиције и на другим физичким припремама за напорне утакмице које слиједе, али и на угравању тима.

На неколико контролних утакмица Будвани су одмјерили снагу са јаким противницима, прволишицима и друголишицима који су се такође припремали на Црногорском проморју за пролећни старт. И утисак је да ће Будва и наставку бити главни кандидат за освајање првог мјеста у јужној групи Међурепубличке лиге.

Једна од посљедњих проби пред старт била је на игралишту на Словенској плажи. Будва је „ремизирана” са изванредном екипом Сутјеске која куца на врату прве савезне лиге. Истина, у овом лијепом мечу Никшићани су водили до пред сам крај, али је новајлија Баопшић ударцем са једанаест метара успио да поравна резултат којим је утакмица и завршена. Оба тима играла су у готово најјачим саставима, тако да су тренери имали јасан увид у квалитету свих играча. Може се већ сада рећи да су Радовић, Јововић, Баопшић, Станишћић, Зајиловић, Коцкић, Думнић, Божковић, Мирковић, Аничкић, Поповић, Колјеновић и остали орни за игру и жељни надигравања. Спокојан је и шеф стручног штаба Боро Лазовић који је такође оптимиста пред наставак првенства.

С.Г.

ПЛИВАЊЕ

УСПЈЕХ ДРАГОВИЋА

На апсолутном првенству Црне Горе у пливању, одржаном у Херцег-Новом 24. и 25. фебруара, члан ПВК „Будва-Монтенегроекспрес“ Душан Драговић постигао је успех освајањем два трећа мјеста – на 100 и 200 м прсно. Успјех је тим већи јер се Драговић као кадет такмичио у апсолутној конкуренцији и што је ово резултат личног рада, пошто се у ПВК „Будва-Монтенегроекспрес“ не ради с пливачима.

САЗНАЈЕМО

МЕТЈУС ДОЛАЗИ У БУДВУ

СЕР Стенли Метјус, прослављени енглески фудбалски ас, који је 31. јануара славио 75 година, овог љета ће се одмарати на нашој ривијери, послије завршеног свјетског Фуд-

балског шампионата у Италији, а биће гост "Монтенегроекспреса", југословенске путничке агенције.

- Преко савезног капитена Миљана Миљанића, који је 31. јануара у Лондону присуствовао прослави 75. рођендана легендарног аса Метјуса, уручили смо позив Метјусу, да десет дана буде наш гост у неком од хотела на будванској ривијери, рекао нам је Бранко Кажанегра, директор "Монтенегроекспреса".

Од Кажанегре смо сазнали, да од октобра прошле године, "Монтенегроекспрес" пружа све услуге југословенској фудбалској репрезентацији, како у земљи, тако и у иностранству.

С.П.

Приморске
новине

Лист ССРН општине Будва. Издавач Културно-информативни центар Будва. ВД директор БРАНИСЛАВА ЛИЈЕШЕВИЋ. Уређује Редакциони колегијум. Главни и одговорни уредник ВЛАДИМИР СТАНЬИШИЋ. Адреса Редакције: "Приморске новине" 85310 Будва. Телефон (086) 41-487 и 41-194. Жирорачун 20710-603-1809 код СДК Будва. Штампа НИО "Побједа" ООУР "Графичка дјелатност" Титоград. Претплата за годину дана 60 динара, за пола године 30 динара, за иностранство 30 УСД. Рукописи се не враћају.

„АВАЛА“ ПРЕД РАСФОРМИРАЊЕМ?

ОДБОЈКАШИ „Авале“ наставили су такмичење у другој савезној лиги. Што се тиче стручног рада и квалитета екипе која се налази у врху табеле, све је у реду. Но, тешка финансијска ситуација у клубу пријети да потпуно паралише рад овог узорног спортског колективи.

На нашу адресу је стигло писмо које је клуб ових дана упутио Скупштини општине, у њему, између осталог стоји: „Већ четири године посједујемо локација за привремене објекте за једноставне угоститељске услуге у Бечићима и на

раскрсници Јадрански пут – Марински пут, преко којих остварујемо половину средстава за рад клуба. На иницијативу појединих грађана на сједницама савјета мјесних заједница дати су предлози за уклањање објеката са ових локација. По нашем мишљењу ове локације и објекти на њима не сметају остваривање било каквих планова од општег интереса“.

У писму се даље каже да су одлуке о уклањању ових објеката изазвале буру негодовања и право огорчење у клубу. Незадовољство је тим веће што за будванске

одбојкаше нема разумевања у општини, или не бар у мјери у којој би требало. То је посљедица слабог и непланског рада СИЗ за физичку културу и СОФК.

- Уколико се прихвати одлука о уклањању објеката – стоји у писму „Авале“ – Скупштина општине треба да зна да то истовремено значи и расформирање клуба, јер оно једноставно без овог новца који остварује на овај начин не може егзистирати“.

Управа одбојкашког клуба предлаже и ову могућност: уколико збиља мора доћи до уклањања њених привремених објеката, СО

би требало да преузме на себе све трошкове који клуб има у овом рангу такмичења.

Одбојкашки клуб „Авала“ је без сумње један од најуспешнијих спортских колектива у нашој општини. Окупља приличан број младих из наше средине и постиже запажене резултате. У својим редовима има неколико бивших и садашњих омладинских презентативаца. Због свега тога, вјерујемо, да ће се наћи рјешење да се овом клубу помогне како би наставио са радом.

С.Г.

ВАТЕРПОЛО

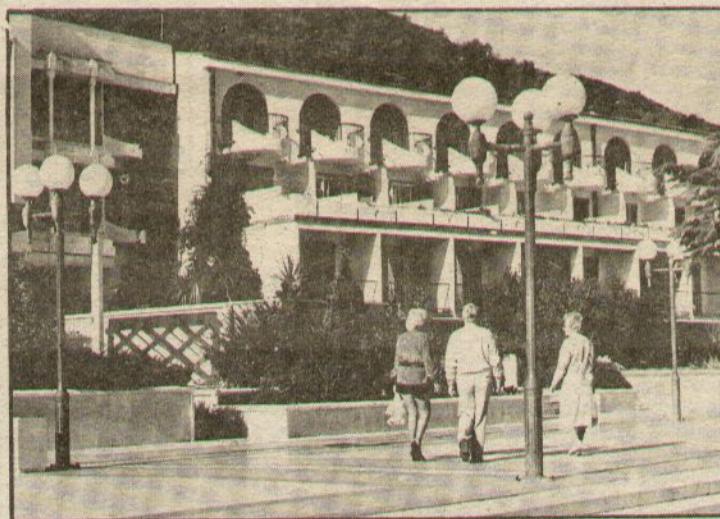
ДОБРО ЈЕ КРЕНУЛО

ВАТЕРПОЛИСТИ Будве – Монтенегроекспрес добро су почели такмичење у новом првенству ИБ лиге и наставили да ће као и прошле године бити у врху табеле. У првом колу Будва је побиједила Гусар из Милана 18:8, у другом колу изгубили су од Ријеке у Ријеци 18:25 у веома тешкој и изједначеној борби. Пораз у овом сусрету није изненада јер је Ријека досконалнији провлаигаш (бивше „Приморје“) и најозбиљни-

ји кандидат за прво мјесто. У трећем колу Будва је као домаћин у Котору побиједила Гоч из Врњачке Бање 20:9, а у четвртом као гост Бијелу у Херцег-Новом 17:12.

Сљедећи противници Будве су двије екипе из врха табеле Пролетер из Зрењанина и Морнар из Сплита и од резултата у тим сусретима директно ће зависити редосљед екипа у врху табеле ИБ лиге.

В.М.С.

САЗНАЈЕМО

МЕТЈУС ДОЛАЗИ У БУДВУ

РЕД ЛЕТЕЊА

ЈУГОСЛОВЕНСКОГ АЕРОТРАНСПОРТА НА ЛИНИЈИ ТИВАТ-БЕОГРАД И БЕОГРАД-ТИВАТ СА ВАЖНОШЋУ ДО 24. МАРТА 1990. ГОДИНЕ

ТИВАТ-БЕОГРАД уторком, сриједом, четвртком и недељом у 12.00, петком у 10.30, суботом у 07.55 часова.

БЕОГРАД-ТИВАТ уторком, сриједом, четвртком и недељом у 10.25, петком у 09.00, суботом у 06.20 часова.

Полазак JAT-овог аутобуса испред пословнице у Будви 1 час и 15 минута прије поласка авиона.

Цијена аутобуске карте 30,00 динара.

Обавјештавамо цијељеће путнике да се још само до 24. марта могу користити повољне зимске тарифе у домаћем саобраћају на појединим летовима. Тако, на пример, попуст од 50% одобрава се суботом за летове Тиват-Београд и Београд-Тиват.

За потпунија обавјештења обратите се Jat-овој пословници у Будви на телефон (086) 41-210 и 21-641.

ОМЛАДИНСКИ сервис „13. јул“ Будва посредством својих чланова обавља све привремене и повремене послове односно радне задатке који немају карактер радног односа.

Сервис обавља све помоћне послове из области угостиће и туризма, утовара и истовара робе, чишћења грађевинског земљишта, пословних зграда и станова.

Телефон (086) 41-109 и 44-781.

ОГЛАСИ

ЗАМЈЕНА СТАНОВА

МИЈЕЊАМ ДРУШТВЕНИ ТРОСОБАН СТАН У Сарајеву за сличан од Будве до Херцег-Новог. Телефон 071/621-376.

• • •

УСТУПАМ ЈЕДНОИПОСОБНИ СУПЕРКОМФОРНИ СТАН НА Црвеном крсту у Београду на одређено време од 3 до 5 година, за одговарајући или већи у Будви под истим ус-

ловима. Опремање по договору. Идејно за школовање дјеце у Београду. Телефон у Будви (086) 42-022 само од 17 до 19 часова.

• • •

МИЈЕЊАМ СТАН У Београду, друштвено власништво, трособан, комфорант, централно гријање за власништво у Будви или околини. Телефон 011/673-059.